

Norm	Welzijnsaspect	Criterium	Interpretatie	Meetmethode	Sanctie
Aan deze criteria kunnen geen rechten worden ontleend. Onjuistheden en aanpassingen voorbehouden.					
Uitsluitingscriteria					
UIT01	Andere activiteiten	Er worden geen andere activiteiten op het bedrijf (UBN) ontplooid die niet passen in het beleid van de Dierenbescherming.	Activiteiten die niet passen in het beleid van de Dierenbescherming zijn o.a., maar niet beperkt tot: - houden van pelsdieren voor productiedoeleinden, - houden van leghennen in verrijkte kooien (tot 01-01-2021 toegestaan in Nederland) en koloniehuisvesting (opvolger van de verrijkte kooi en vanaf 2021 in Nederland de enige toegestane vorm van de 'legbatterij'). De op het ei gestempelde identificatiecode begint met het cijfer 3, - het houden van wilde dieren voor productiedoeleinden, - het houden van ganzen of eenden voor de productie van ganzen- of eendenlever, - het houden van bedreigde diersoorten, zoals paling, - het houden van vleesrunderen van een dikbil ras, met een hoge incidentie van keizersneden, zoals bijvoorbeeld Belgisch Blauwen en Verbeterd roodbont. Runderen uit kruisingen dikbil x melkkoe waarbij de stier is geselecteerd op afkalfgemak, vallen hier niet onder; - andere activiteiten welke in strijd (kunnen) zijn met het beleid van de Dierenbescherming.	Controleer en noteer of het bedrijf (UBN) geen andere activiteiten ontplooit die niet passen in het beleid van de Dierenbescherming	Critical
UIT03	Genetisch gemanipuleerde dieren	Er zijn geen genetisch gemanipuleerde dieren op het bedrijf (UBN) aanwezig.	Een genetisch gemanipuleerd dier is met gentechnologie aangepast. Genetische technologie of gentechnologie is een vorm van biotechnologie waarbij het DNA van een organisme direct wordt aangepast door extra genen met de gewenste eigenschappen bij een dier in te brengen. De klassieke methodes waarbij DNA van een organisme indirect wordt aangepast, door bijvoorbeeld het kruisen, selecteren, fokken van bepaalde rassen zijn wel toegestaan.	Controleer en noteer of er geen genetisch gemanipuleerde dieren op het bedrijf (UBN) aanwezig zijn.	Critical

Norm	Welzijnsaspect	Criterium	Interpretatie	Meetmethode	Sanctie
UIT05	Megastallen norm	De varkens worden niet gehouden in een megastal. Onder een megastal wordt verstaan één UBN (of EU registratienummer) met meer dan 330 NGE.	Om het aantal NGE op het bedrijf te bepalen dient het aantal varkens op basis van de Beter Leven bedrijfscapaciteit te worden vermenigvuldigd met de onderstaande aantallen NGE's per diercategorie: 1 guste, dragende of kraamzeug, 50 kg of meer (op locatie wél gesp. biggen) = 0,2606 NGE 1 guste, dragende of kraamzeug, 50 kg of meer (op locatie géén gesp. biggen) = 0,2370 NGE 1 opfokzeug of-beertje, 20-50 kg of 1 opfokzeug of beer van 50 kg of meer, niet gedekt/dekrijp = 0,0577 NGE 1 big tot 20 kg (op locatie géén zeugen) = 0,0330 NGE 1 big tot 20 kg (op locatie wél zeugen) = 0,0000 NGE 1 vleesvarken vanaf 20 kg = 0,0437 NGE 1 beer, 50 kg of meer, dekrijp = 0,2606 NGE Bijvoorbeeld de volgende locaties worden binnen het Beter Leven keurmerk als megastal aangemerkt en uitgesloten voor deelname: - vleesvarkensbedrijf met meer dan: 7551 vleesvarkens (7552 x 0,0437 = 330,02 NGE) - vermeerderingsbedrijf met meer dan: 1266 zeugen en bijbehorende gespeende biggen (1267 x 0,2606 = 330,18 NGE) - bedrijf met meer dan: 600 zeugen en 3973 vleesvarkens (601 x 0,2606 + 3973 x 0,0437 = 330,24 NGE) - speenbiggenbedrijf met meer dan: 10.000 speenbiggen (10.001 x 0,0330 = 330,03 NGE) Indien op basis van de bedrijfscapaciteit blijkt dat een bedrijf de maximale bedrijfsgrootte overschrijdt, dan mag de veehouder op basis van een overzicht van het aantal aanwezige dieren per dag (bijv. de diertelling) en het gemiddeld aantal aanwezige dieren van het afgelopen jaar aantonen dat de maximale bedrijfsgrootte op geen enkel moment wordt overschreden. Hiervoor dient gebruik te worden gemaakt van een managementsysteem. Het managementsysteem moet de mogelijkheid bieden om dieraantallen per dag te verwerken en te tonen en het gemiddeld aantal aanwezige dieren weer te geven. Het aantal aanwezige dieren dient up to date gehouden te worden (de veehouder mag maximaal 1 week achterlopen met bijhouden het aantal aanwezige dieren in het managementsysteem) en dienen tot minimaal één jaar terug in het verleden inzichtelijk te zijn. Dieraantallen bijhouden in een Excelbestand of dergelijke is onvoldoende. Het begrip 'megastal' moet niet verward worden met het begrip 'megabedrijf'. Waar een megastal één locatie betreft, gaat het bij een megabedrijf om een veehouderijbedrijf met op meerdere locaties veestallen. Het bedrijf als geheel heeft een zeer groot aantal dieren, maar op de verschillende locaties kan het aantal dieren vergelijkbaar zijn met gangbare bedrijven. NVT bij bestaande stallen die voor 02-05-2026 al deelnemer waren aan het Beter Leven keurmerk. Deze stallen mogen het aantal dieren dat per 02-05-2026 werd gehouden handhaven. Bij ver-/nieuwbouw wordt het gehouden aantal dieren verkleind naar 330 NGE of minder.	Controleer en noteer of het bedrijf de grens voor de maximale bedrijfsgrootte niet overschrijdt. Noteer het aantal NGE dat aanwezig is op het bedrijf op basis van het aantal BLK dierplaatsen. Indien het bedrijf de maximale bedrijfsgrootte overschrijdt op basis van het aantal BLK dierplaatsen, maar in werkelijkheid minder dieren houdt, controleer en noteer of het bedrijf de maximale bedrijfsgrootte niet overschrijdt op basis van: • Het gemiddeld aantal aanwezige dieren van het afgelopen jaar. • Minimaal 10 steekproeven van dagen waarop varkens worden aangevoerd of opgelegd en dagen voordat de varkens worden afgevoerd. Deze controle vindt plaats aan de hand van een managementsysteem.	Major
UIT06	Bouwlagen	Op het bedrijf (UBN) wordt alleen de begane grond gebruikt voor het houden van dieren.	Een bedrijf (UBN) met een stal, waarbij dieren op meerdere bouwlagen/verdiepingen/etages worden gehouden, die zich na 01-09-2016 aanmeldt voor het Beter Leven keurmerk. Dit criterium is niet van toepassing bij: - een bedrijf (UBN) met een stal met meer dan één bouwlaag die voor 01-09-2016 al deelnemer was aan het Beter Leven keurmerk. Bij nieuw-/verbouw mogen deze bedrijven geen stal met meer dan één bouwlaag (bij)bouwen. - verhoogde leefplatforms/-plateaus. Plateau's vallen niet onder de definitie van etagestallen.	Controleer en noteer of het bedrijf (UBN) alleen dieren houdt op één bouwlaag namelijk de begane grond. Indien er op het bedrijf (UBN) een stal dieren houdt op meer dan één bouwlaag, controleer of het bedrijf (UBN) al voor 01-09-2016 deelnam aan het Beter Leven keurmerk en of er bij nieuw-/verbouw geen stal met meer dan één bouwlaag is (bij)gebouwd na deze datum.	Critical
UIT07	Ketenregisseur	Het veehouderijbedrijf is aangesloten bij een door de Stichting Beter Leven keurmerk goedgekeurde ketenregisseur.	Een ketenregisseur is bijvoorbeeld een veevoerproductent, slachterij, verwerker of een intermediair die binnen de keten de verschillende schakels aan elkaar koppelt van primair bedrijf tot verwerker/verkooper en alle schakels die daar tussenin kunnen zitten en regie voert op de bij zijn keten aangesloten bedrijven.	Controleer of het bedrijf is aangesloten bij minimaal 1 door de Stichting Beter Leven keurmerk goedgekeurde ketenregisseur. Noteer de ketenregisseur(s).	Major
UIT08	Medewerking	De deelnemer is verplicht BLK controleurs die namens de Certificerende Instantie of namens de Stichting Beter Leven keurmerk controles uitvoeren toe te laten op het bedrijf en alle medewerking te verlenen.	Indien de controleurs toegang tot het bedrijf wordt geweigerd of er wordt geen medewerking verleend wordt het bedrijf uitgesloten van deelname, tenzij het bedrijf een beroep kan doen op overmacht. Van overmacht is o.a. sprake bij bijvoorbeeld een uitbraak van een besmettelijke dierziekte waarbij de overheid een bezoekersverbod instelt of bij een sterfgeval in de familie. Dit is geen uitputtende lijst. De controleurs zullen in de praktijk vaststellen wanneer er sprake is van overmacht.	Indien de controleurs toegang tot het bedrijf wordt geweigerd of er wordt geen medewerking verleend, noteer waarom toegang wordt geweigerd/geen medewerking wordt verleend en of dit wel/geen overmacht betreft.	Critical

Norm	Welzijnsaspect	Criterium	Interpretatie	Meetmethode	Sanctie
UIT09	Alle aanwezige varkens zijn BLk waardig	Alle varkens die op het bedrijf (UBN) aanwezig zijn voldoen aan de criteria van het Beter Leven keurmerk varken 1 ster.	Indien een varkensbedrijf besluit te stoppen met BLk en het bedrijf op enig moment biggen oplegt onder niet-BLk omstandigheden, mogen onder bepaalde voorwaarden de nog aanwezige BLk waardige biggen en/of vleesvarkens voor een bepaalde periode worden afgeleverd/afgevoerd als BLk waardig. Voor de BLk vermeeders gelden de volgende voorwaarden: - Maximaal 3 maanden na het opleggen van de eerste niet-BLk biggen mogen er nog BLk waardige biggen van de stoppende BLk vermeeders worden afgeleverd aan andere BLk varkensbedrijven, daarna niet meer. De einddatum van het BLk certificaat wordt op deze datum gezet (datum opleggen eerste niet-BLk biggen + 3 maanden). - Zodra het bedrijf overstapt op het opleggen van biggen onder niet-BLk omstandigheden, legt het bedrijf alleen nog maar biggen op onder niet-BLk omstandigheden. Er mogen hierna geen biggen meer worden opgelegd onder BLk omstandigheden. - De BLk en niet-BLk waardige biggen worden gekanaliseerd van elkaar gehouden. Tijdens de BLk controle wordt hier op gecontroleerd op basis van leeftijd en castratie van biggen. - De SBLk en CI worden op de hoogte gesteld van het opleggen van biggen onder niet-BLk omstandigheden. Dit dient uiterlijk 1 week na het opleggen te gebeuren. - Er wordt voor de einddatum van het BLk certificaat een onaangekondigde controle uitgevoerd op kosten van de veehouder. - Een bedrijf mag hier alleen gebruik van maken als het bedrijf ook echt stopt met BLk. Het bedrijf mag zich daarom, minimaal één jaar lang, niet meer aanmelden voor BLk. Bij hernieuwde aanmelding dient eerst een nieuwe ingangscntrole te worden uitgevoerd en moeten alle aanwezige dieren op het bedrijf weer BLk waardig zijn. Voor BLk vleesvarkensbedrijven gelden de volgende voorwaarden: - Maximaal 3 maanden na aanvoeren eerste niet-BLk biggen mogen er nog BLk vleesvarkens van het stoppende BLk vleesvarkensbedrijf worden afgevoerd, daarna niet meer. De einddatum van het BLk certificaat wordt op deze datum gezet (datum aanvoer eerste niet-BLk biggen + drie maanden). - Een bedrijf mag hier alleen gebruik van maken als het bedrijf ook echt stopt met BLk. Het bedrijf mag zich daarom, minimaal één jaar lang, niet meer aanmelden voor BLk. Bij hernieuwde aanmelding dient eerst een nieuwe ingangscntrole te worden uitgevoerd en moeten alle aanwezige dieren op het bedrijf weer BLk waardig zijn. Voor BLk gesloten bedrijven gelden de volgende voorwaarden: - Maximaal 3 maanden na het opleggen van de eerste niet-BLk biggen mogen er nog BLk waardige biggen van het stoppende BLk gesloten varkensbedrijf worden afgeleverd aan andere BLk varkensbedrijven, daarna niet meer. - Maximaal 6 maanden na het opleggen van de eerste niet-BLk biggen mogen er nog BLk waardige vleesvarkens van het stoppende BLk gesloten varkensbedrijf worden afgevoerd naar de slachterij, daarna niet meer. - De einddatum van het BLk certificaat wordt op deze datum gezet (datum opleggen eerste niet-BLk biggen + 6 maanden). - Zodra het bedrijf overstapt op het opleggen van biggen onder niet-BLk omstandigheden, legt het bedrijf alleen nog maar biggen op onder niet-BLk omstandigheden. Er mogen hierna geen biggen meer worden opgelegd onder BLk omstandigheden. - De BLk en niet-BLk waardige biggen en vleesvarkens worden gekanaliseerd van elkaar gehouden. Tijdens de BLk controle wordt hier op gecontroleerd op basis van leeftijd en castratie van biggen. - De SBLk en CI worden op de hoogte gesteld van het opleggen van biggen onder niet-BLk omstandigheden. Dit dient uiterlijk 1 week na het opleggen te gebeuren. - Er wordt voor de einddatum van het BLk certificaat een onaangekondigde controle uitgevoerd op kosten van de veehouder. - Een bedrijf mag hier alleen gebruik van maken als het bedrijf ook echt stopt met BLk. Het bedrijf mag zich daarom, minimaal één jaar lang, niet meer aanmelden voor BLk. Bij hernieuwde aanmelding dient eerst een nieuwe ingangscntrole te worden uitgevoerd en moeten alle aanwezige dieren op het bedrijf weer BLk waardig zijn.	Controleer en noteer of er op het bedrijf (UBN) alleen varkens aanwezig zijn die voldoen aan de criteria van het Beter Leven keurmerk varken 1 ster. Wanneer van toepassing, noteer datum van eerste aanvoer niet-BLk biggen en/of datum afvoer laatste BLk vleesvarkens. Controleer bij stoppende bedrijven of er wordt voldaan aan de voorwaarden. Noteer de bevindingen.	Major

Norm	Welzijnsaspect	Criterium	Interpretatie	Meetmethode	Sanctie
Algemeen					
A01	Meldingsplicht	De BLk deelnemer is verplicht om iedere wijziging die van invloed is/kan zijn op de deelname aan BLk of het BLk certificaat onverwijld schriftelijk te melden aan de certificerende instantie en de ketenregisseur.	Wijzigingen zijn, maar niet beperkt tot: a. (Tijdelijke) beëindiging van het bedrijf, ongeacht de reden. b. Overdracht van het bedrijf naar een nieuwe rechtspersoon/eigenaar c. Wijziging van UBN d. Verlies van een erkenning of een certificaat waardoor er niet meer kan worden voldaan aan de geldende BLk criteria f. Etc.	Controleer of wijzigingen die van invloed zijn op de deelname aan BLk uit het voorgaande jaar zijn gemeld aan de CI en de ketenregisseur en zo ja, noteer deze.	Minor
A02	Kennis & vaardigheden	De veehouder kan aantonen dat de veehouder en zijn personeel de nodige kennis en vaardigheden heeft van diergezondheid, dierenwelzijn, diergedrag en van diverse veehouderijsystemen.	Het bedrijfseigen personeel heeft tenminste: - MAS veehouderij of - 1 jaar werkervaring in de varkenshouderij, of - werkt onder verantwoordelijkheid van iemand met genoemde kwalificaties. Diploma's en certificaten zijn aanwezig op het bedrijf. Hiervan wordt een overzicht bijgehouden.	Controleer en noteer of het overzicht van de kennis en kwalificaties van de veehouder en het personeel aanwezig is en of het voldoet aan de voorwaarden. Noteer de laatste datum waarop het overzicht is aangepast.	Minor
A03	Workshop-mens-dier interactie	Al het vaste personeel dat met levende dieren omgaat van elke aan Beter Leven deelnemende varkenshouderijlocatie dient een door de Dierenbescherming goedgekeurde workshop mens-dier interactie gevolgd te hebben. Iemand die nieuw op een varkensbedrijf met varkens gaat werken volgt z.s.m. doch uiterlijk binnen 1 jaar een workshop mens-dier interactie. Het volgen van een opfriscursus is minimaal eens in de vijf jaar verplicht. Dit wordt geteld vanaf de datum dat er een workshop mens-dier interactie gevolgd is. Indien dit langer dan 5 jaar geleden is, dient er na het eerste jaar vanaf in werking treden van de criteria, oftewel vanaf 02-05-2027, een opfriscursus gevolgd te zijn. Tot 02-05-2027 geldt deze verplichting alleen voor de varkenshouder/bedrijfsleider. Indien het volgen van de workshop binnen een jaar niet lukt vanwege gebrek aan plek bij cursusaanbieders, dient er binnen dat jaar een aanmelding te zijn voor een workshop.	Het belangrijkste element van de workshop is bewustwording van de effecten van het eigen gedrag op het welzijn van varkens. Zie de website van het Beter Leven keurmerk voor de beoordelingscriteria voor workshops mens-dier interactie. Hier is ook een lijst met goedgekeurde workshops en opfriscursussen mens-dier interactie te vinden. Vast personeel zijn de medewerkers in loondienst met een arbeidsovereenkomst.	Controleer of de varkenshouder/bedrijfsleider, binnen 1 jaar na certificering voor BLk, een bewijs van deelname heeft behaald van een workshop die is goedgekeurd door de Dierenbescherming. Indien van toepassing, controleer of een opfriscursus binnen vijf jaar na het volgen van de workshop heeft plaatsgevonden of na het eerste jaar vanaf in werking treden van de criteria, oftewel vanaf 02-05-2027. Per jaar vanaf 02-05-2027, controleer of al het vaste personeel dat met levende dieren omgaat, binnen 1 jaar, een bewijs van deelname heeft behaald van een workshop die is goedgekeurd door de Dierenbescherming of aangemeld is voor een workshop in geval van gebrek aan plek bij cursusaanbieders. Indien van toepassing, controleer of een opfriscursus binnen vijf jaar na het volgen van de workshop heeft plaatsgevonden. Noteer de naam van de gevolgde workshop en de datum waarop de workshop gevolgd is. Indien van toepassing, noteer dit ook van de opfriscursus.	Minor
A03a	Bijscholing	Jaarlijks worden minimaal twee dagdelen voor bijscholing op het eigen bedrijf of een ander bedrijf verzorgd over varkens. Al het vaste personeel dat met levende dieren omgaat dient hierbij aanwezig te zijn.	Minstens één dagdeel per jaar gaat over positieve mens-dier interactie. Andere onderwerpen voor bijscholing zijn bijvoorbeeld het tegengaan van staartbijten en het bedrijfsgezondheidsplan. De bijscholing dient bijvoorbeeld gegeven te worden door de eigen dierenarts, of door een ter zake andere deskundige. Daarnaast mag het ook in de vorm van een studiebijeenkomst/studieclub zijn of via een online bijscholing. De vereiste workshop mens-dier interactie onder A03 telt niet mee voor criterium A03a.	Controleer en noteer of er jaarlijks minimaal twee dagdelen over varkens zijn verzorgd, waarbij minstens één dagdeel per jaar gaat over positieve mens-dier interactie. Controleer en noteer of al het vaste personeel hierbij aanwezig was middels een bewijs van deelname/inschrijving, wanneer de bijscholing is gevolgd en door wie deze bijscholing is gegeven. Vast personeel zijn de medewerkers in loondienst met een arbeidsovereenkomst.	Minor

Norm	Welzijnsaspect	Criterium	Interpretatie	Meetmethode	Sanctie
A04.1	Ketenkwaliteitssysteem	Het varkensbedrijf is IKB of Holland Varken Quality gecertificeerd.	Er kan ook worden volstaan met: 1. een certificaat van een, door de Dierenbescherming als gelijkwaardig erkend, ketenkwaliteitssysteem, zie de SBLk website voor een lijst hiervan of 2. een IKB of Holland Varken Quality controlerapport (zonder afgifte van een IKB of Holland Varken Quality certificaat), niet ouder dan 1 jaar, uitgevoerd door een erkende Certificatie Instelling waaruit blijkt dat het bedrijf voldoet aan IKB of Holland Varken Quality, m.u.v. van specifieke criteria waarvan de Dierenbescherming heeft vastgesteld dat hieraan voor het Beter Leven keurmerk niet aan hoeft te worden voldaan.	Controleer en noteer of het bedrijf een geldig IKB of Holland Varken Quality certificaat heeft. Noteer de vervaldatum van het IKB of Holland Varken Quality certificaat. Het register van het ketenkwaliteitssysteem is hierbij leidend.	Major
A05	I&R regeling	De varkenshouder meldt de aan- en afvoer van varkens van zijn bedrijf, conform de "Regeling identificatie en registratie van dieren".	Bij buitenlandse bedrijven dient de aan- en afvoer van varkens te worden gemeld conform de Richtlijn 92/102/EEG: de identificatie en de registratie van dieren, of daarvan afgeleide nationale regelgeving.	Controleer en noteer aan de hand van de administratie, aanvoerbonnen en afvoerbonnen of de aan- en afvoer conform de "Regeling identificatie en registratie van dieren" of de Richtlijn 92/102/EEG gebeurt.	Minor
Voeding					
AV01a	Brijvoer AANBEVELING	Varkens worden niet uitsluitend gevoerd met brijvoer. Indien de basis uit brijvoer bestaat, worden hiernaast dagelijks ook vaste voeders verstrekt.	Varkens in de natuur zijn vele uren bezig met het zoeken en wroeten naar vast voedsel, wat vervolgens gedurende een lange eettijd wordt genuttigd. Het voeren van brij verkort de eettijd drastisch met weinig kauwbewegingen. Het volledig voeren met brijvoer sluit niet goed aan bij de gedragsmatige behoeftes van varkens. Daarbij toont onderzoek aan dat varkens vaker bevuild raken in huisvesting met volledige brijvoer systemen.	Controleer en noteer of niet uitsluitend brijvoer verstrekt wordt.	Aanbeveling
AV02.1	GMP+ gecertificeerd voer	Er wordt alleen GMP+ gecertificeerd voer verstrekt afkomstig van een GMP+ gecertificeerde voerleverancier.	Voedermiddelen uit eigen teelt voldoen aan de voorwaarden van de GMP code Eigenteelt. In geval van buurmansteelt heeft de varkenshouder vastgesteld dat de leverancier voldoet aan alle eisen uit de GMP code Eigenteelt. Buitenlandse bedrijven kunnen ook voer verstrekken afkomstig van een leverancier die is gecertificeerd door een kwaliteitssysteem voor diervoer dat minimaal gelijkwaardig is aan GMP+.	Controleer en noteer aan de hand van de voederbonnen of het voer GMP+ is. Noteer naam en plaats GMP+ diervoerleverancier.	Minor
AV03	Drinkwater	Ieder varken ouder dan 2 weken beschikt permanent over voldoende, vers drinkwater van voldoende kwaliteit.	Bij brijvoer betekent dit dat er aparte drinknippels / -bakken met vers drinkwater aanwezig moeten zijn.	Controleer of er zonder beperkingen drinkwater verstrekt wordt. Noteer de bevindingen. Controleer en noteer bij brijvoer of er aparte drinknippels/-bakken met vers drinkwater aanwezig zijn.	Minor
AV04	Analyse waterkwaliteit	De kwaliteit van het drinkwater wordt minstens twee keer per jaar geanalyseerd, één monster per kwartaal. De monsters moeten op dierniveau (drinknippel of drink- of brijbak) genomen worden, niet op bronniveau. Minimaal één monster wordt door een onafhankelijke monsternemer genomen en wordt zowel chemisch als bacteriologisch geanalyseerd. Het andere monster mag door de veehouder zelf worden genomen en wordt in elk geval bacteriologisch geanalyseerd.	Het analyserend laboratorium moet ISO/IEC 17025 geaccrediteerd zijn. Tussen beide analyses zit minimaal 4 maanden tijd. Een onafhankelijke monsternemer is bijvoorbeeld de controleur van de Certificatie Instelling, de bedrijfseigen dierenarts of een gespecialiseerde drinkwater monsternemer (bijv. iemand die beroepsmatig veehouderijbedrijven adviseert over drinkwaterkwaliteit en daarbij regelmatig drinkwatermonsters neemt). Als het bedrijf gebruik maakt van leidingwater hoeft er geen chemisch onderzoek plaats te vinden, aangezien het waterleidingbedrijf op basis van wetgeving regelmatig op chemische parameters moet controleren.	Controleer a.d.h.v. of de analyses hebben plaatsgevonden en of tussen beide analyses minimaal 4 maanden tijd zit. Noteer de data waarop de watermonsters zijn geanalyseerd. Controleer en noteer wie de monsters genomen heeft, welke punten bemonsterd zijn en op welke manier de monsters zijn geanalyseerd (chemisch, bacteriologisch).	Minor
AV04d	Waterkwaliteit	De analyse moet aantonen dat het drinkwater voor de varkens van voldoende kwaliteit is doordat het voldoet aan de relevante, nationale standaard. Indien de uitslag van de analyse afwijkt van de standaard, worden maatregelen genomen om de waterkwaliteit te verbeteren en wordt de analyse aansluitend herhaald totdat er wel aan de standaard wordt voldaan.	In Nederland is de relevante, nationale standaard de kwaliteitseisen die de Gezondheidsdienst voor Dieren aan drinkwater voor varkens stelt. Zie http://www.gddiergezondheid.nl/diergezondheid/management/drinkwater/referentiewaarden%20veedrinkwaterkwaliteit voor de grenswaarden van veedrinkwater). De waarden in de kolom "goed" kunnen als veilig voor de betreffende diersoort worden beschouwd. Afwijken van de relevante, nationale standaard is alleen toegestaan als dit is terug te herleiden tot een additief dat is voorgeschreven door de bedrijfseigen dierenarts (zie ook AV04e).	Beoordeel de testresultaten en indien van toepassing controleer of herstellende maatregelen zijn genomen en opnieuw monsters zijn geanalyseerd. Noteer de bevindingen.	Minor
AV04e	Voorbehandelen water	Het voorbehandelen van water zoals aanzuren (bijv. verlagen pH, verhogen ammonium) is alleen toegestaan op advies en/of onder begeleiding van de bedrijfseigen dierenarts.	Indien bij het voorbehandelen van water de relevante, nationale standaard (in Nederland de kwaliteitseisen die de Gezondheidsdienst voor Dieren aan drinkwater voor varkens stelt) niet overschreden wordt, mag dit gebeuren zonder tussenkomst van de dierenarts.	Kijk na op de testresultaten of vraag na of het drinkwater behandeld wordt en of dit onder begeleiding van dierenarts gebeurt. Bv door vermelding in bezoeksverslagen of BGP. Noteer de bevindingen.	Minor

Norm	Welzijnsaspect	Criterium	Interpretatie	Meetmethode	Sanctie
Hygiëneplan					
G13	Hygiëneplan	Het varkensbedrijf heeft een bedrijfsspecifiek hygiëneplan, dit mag een onderdeel zijn van het bedrijfsgezondheidsplan, waarin systematisch wordt aangegeven hoe de hygiëne op het bedrijf wordt geborgd.	Dit plan bevat in ieder geval een beschrijving van: 1. Weren en zo nodig bestrijden van ongewenste dieren (bijv. knaagdieren, wild, vogels, insecten); 2. Een strikte scheiding tussen de schone bedrijfsgedeelte en vuile bedrijfsgedeelte in plaats (waar mogelijk) en tijd; 3. Een hygiënesluis; 4. De herkomst en kwaliteit van water (drinkwater en reinigingswater); 5. Reiniging en ontsmetting van hokken en stallen; 6. De herkomst en opslag van voer; 7. Het aanbieden van kadavers. Het plan wordt regelmatig, minstens eens per 2 jaar, geactualiseerd. Zie de website van het Beter Leven keurmerk voor een voorbeeld van het hygiëneplan.	Controleer en noteer of er een bedrijfsspecifiek hygiëneplan aanwezig is, of dit aan de gestelde vereisten voldoet, wordt opgevolgd en of het minstens eens per 2 jaar wordt geactualiseerd.	Minor
G13a	Plaagdierbestrijding	Op het bedrijf vindt wering en bestrijding van plaagdieren plaats volgens de Europese norm CEN-EN 16636.	Dit houdt o.a. in dat: - eerst zoveel mogelijk preventieve maatregelen worden genomen om plaagdieren te weren (zie voor suggesties bijvoorbeeld het rapport 'Besluit zonder muisjes' van de Dierenbescherming), - indien gebruik wordt gemaakt van een wering- en bestrijdingsbedrijf dient dat bedrijf aantoonbaar aan CEN-EN 16636 te voldoen en hebben het zogeheten CEPA certificaat of IPM Knaagdierbeheersing. Deze bedrijven zijn hier terug te vinden: https://kpmb.nl/deelnemers/ of https://www.cepa-europe.org/cepa-certified/companies/6 - Indien de veehouder de plaagdierbestrijding in eigen beheer doet, dient hij/zij in het bezit te zijn van een bedrijfscertificaat IPM Knaagdierbeheersing en een persoonlijke IPM-KBA-licentie. Voor Belgische veehouders dienen ze in het bezit te zijn van een Fytolicentie in combinatie met een PCLT-bewijs. Het hebben van alleen een KBA-bewijs is niet meer voldoende. Indien er duidelijke tekenen zijn van plaagdieren en er vindt geen wering en bestrijding plaats, dan wordt niet voldaan aan het criterium.	Controleer of plaagdieren worden geweerd en zo nodig bestreden volgens de Europese norm CEN-EN 16636. Indien gebruik wordt gemaakt van een ongediertewering- en bestrijdingsbedrijf controleer of dat bedrijf aantoonbaar aan CEN-EN 16636 voldoet. Indien de veehouder zelf de plaagdierbeheersing doet, controleer of hij/zij in het bezit is van een bedrijfscertificaat IPM-Knaagdierbeheersing en een persoonlijke IPM-KBA-licentie. Voor België controleer of de veehouder in het bezit is van een Fytolicentie in combinatie met een PCLT-bewijs. In het geval er op het bedrijf aantoonbaar plaagdieren aanwezig zijn er er geen vorm van bestrijding gebruikt wordt, wordt er niet voldaan aan dit criterium. Noteer de bevindingen. Dit is niet van toepassing indien het bedrijf plaagdierbeheersing zonder chemische middelen toepast of er geen plaagdieren aanwezig zijn op het bedrijf.	Minor
G13b	Scheiding schone-vuile bedrijfsgedeelte	Bij volledige nieuwbouw van het bedrijf is er een strikte scheiding tussen het schone bedrijfsgedeelte (de hygiënische ruimtes waar de varkens zich bevinden) en het vuile bedrijfsgedeelte (de niet hygiënische ruimtes waar bezoekers, leveranciers, vrachtwagens, etc. toegang toe hebben).	Het schone bedrijfsgedeelte is het hygiënische gedeelte van het bedrijf waar zich de varkens bevinden, hieronder vallen bijvoorbeeld de afdelingen, centrale gangen, werkruimtes en looplijnen tussen stallen. Onder het vuile bedrijfsgedeelte valt alles buiten het schone bedrijfsgedeelte, hieronder vallen bijvoorbeeld de aan- en afvoerroutes, het woonhuis en het woonerf. Op de grens tussen het schone en het niet-schone bedrijfsgedeelte is een afscheiding geplaatst in de vorm van bijvoorbeeld een hek, muur of ketting. Transportwagens krijgen geen toegang tot het schone bedrijfsgedeelte. Aan- en afvoerpunten voor bijvoorbeeld voer, mest en kadavers zijn vanaf het niet-schone bedrijfsgedeelte te bereiken.	Controleer en noteer bij volledige nieuwbouw of er een strikte scheiding tussen het de schone bedrijfsgedeelte en het vuile bedrijfsgedeelte is gerealiseerd.	Minor
G13c	Hygiënesluis	Hygiënische toegang tot het bedrijf voor werknemers, leveranciers en bezoekers is verplicht via een hygiënesluis.	De hygiënesluis bevat een douche en na het douchen wordt volledig omgekleed in bedrijfskleding van het varkensbedrijf.	Controleer of er een hygiënesluis aanwezig is.	Minor

Norm	Welzijnsaspect	Criterium	Interpretatie	Meetmethode	Sanctie
Management					
AM01	Dagelijkse inspectie dieren	Varkens die verblijven in een ziekenboeg en/of alle hokken met kraamzeugen en (gespeende) biggen worden minimaal twee maal per dag geïnspecteerd, alle overige varkenscategorieën worden minimaal één keer per dag geïnspecteerd op minimaal de volgende zaken: lichaamsconditie, staartbijten en andere verwondingen, zieke dieren, stress, effect van eventuele behandelingen, controle hokvoorzieningen.		Bevraag de verzorgers naar hun inspectie-activiteiten en hun bevindingen daarbij. Beoordeel een aantal hokken met varkens op signalen die duiden op behoefte aan zorg, tekenen van verwonding of ziekte, onderconditie, stress, e.d. Noteer de bevindingen.	Minor
AM01a	Hokhygiëne	Met regelmaat wordt in alle hokken minimaal: - de mest verwijderd; - voer- en drinkplaatsen schoongemaakt; - sensoren voerbakken schoongemaakt; - verrijkmateriaal aangevuld/ververst/schoongemaakt.		Controleer voor elke diergroep enkele hokken op hokhygiëne. Noteer de bevindingen.	Minor
AM02a1	Aanwezigheid alarmsysteem	Er is een alarmsysteem aanwezig die een waarschuwing afgeeft indien de mechanische ventilatie is uitgevallen. Dit geldt ook voor overige systemen die van levensbelang zijn voor de dieren, indien deze geen eigen alarmsysteem hebben. Het alarmsysteem geeft op minimaal twee verschillende manieren een signaal, bijvoorbeeld via satelliet, semafoon, analoge lijn of via de mobiele telefoon. Daarbij is het van belang dat het systeem een eigen stroomvoorziening heeft. Een akoestisch signaal als signaal voor het alarmsysteem telt niet.	Overige systemen van levensbelang zijn bijvoorbeeld automatische voersystemen en drinkwatersystemen.	Controleer en noteer of het alarmsysteem aanwezig is die een waarschuwing afgeeft indien de mechanische ventilatie of overige systemen die van levensbelang zijn uitvallen. Controleer en noteer ook of het alarmsysteem minimaal op twee manieren een signaal geeft, een eigen stroomvoorziening heeft en werkt. Een akoestisch signaal als signaal voor het alarmsysteem telt niet. Aanzetten is niet nodig indien ondernemer een onderhoudscontract heeft en rapportages waaruit blijkt dat bij controle systeem in orde was.	Minor
AM02a2	Testen van alarmsysteem	Alarmsystemen zoals beschreven in AM02a1 (van o.a. het mechanisch ventilatiesysteem) worden maandelijks getest volgens een protocol.	Er wordt een registratie bijgehouden van het maandelijks testen van de alarmsystemen inclusief eventuele geconstateerde onregelmatigheden en de opvolging daarvan. Deze registratie dient tenminste 13 maanden te worden bewaard. Voorbeelden van aspecten op te nemen in een protocol testen alarmeringen (ook onderdeel van alarmplan): - Telefoonkiezer maandelijks controleren door de stekker eruit te trekken; - Alarmkasten maandelijks controleren door de stekker eruit te trekken; - Temperatuuralarm elke ronde testen door de alarmgrens onder de huidige temperatuur in te stellen; - Het ventilatie-alarm maandelijks controleren door de eindgroep uit te schakelen; - Na een reparatie alles samen met de installateur testen; - De alarmler testen door na een onweersbui deze te bellen en voor het verlaten van het bedrijf steeds de instellingen checken. Zaken die onderdeel zijn van het protocol zijn te vinden op https://www.rvo.nl/onderwerpen/welzijnseisen-dieren/huisvesting-verzorging/regels-nood-en-alarmsysteem-stallen	Controleer en noteer of de alarminstallatie maandelijks wordt getest volgens een protocol en of de registratie daarvan ten minste 13 maanden is bewaard. Controleer en noteer of er eventuele onregelmatigheden of defecten zijn geconstateerd en of deze zijn hersteld.	Minor
AM02a5	Testen noodstroomvoorziening	Een noodstroomvoorziening wordt elke maand getest waarvan minimaal eens in de 2 maanden belast.	Er wordt een registratie bijgehouden van het testen, inclusief de eventuele geconstateerde onregelmatigheden en de opvolging daarvan. De registraties worden ten minste 13 maanden bewaard. Bij elke maand testen (onbelast) wordt er gekeken of de noodstroomvoorziening aanslaat, de juiste spanning en frequentie wordt bereikt en of de motor stabiel draait. Bij de twee-maandelijke test (belast) wordt er gekeken of de noodstroomvoorziening genoeg vermogen kan leveren om het uitgevallen systeem over te nemen.	Controleer de uitkomst van de geteste elementen bij de maandelijke en twee-maandelijke test. Kijk of er eventuele onregelmatigheden of defecten zijn geconstateerd en of deze inmiddels hersteld zijn. Controleer of er maanden zijn geweest waarin de noodstroomvoorziening niet belast of onbelast is getest en noteer deze maanden. Ook van toepassing indien er een noodstroomvoorziening gehuurd wordt met een overeenkomst.	Minor

Norm	Welzijnsaspect	Criterium	Interpretatie	Meetmethode	Sanctie
AM02b	Aanwezigheid calamiteitenplan	Er is een calamiteitenplan aanwezig en deze hangt op een zichtbare plek voor het personeel en de hulpdiensten.	Het calamiteitenplan bevat informatie over wat te doen in geval van nood. Het personeel is op de hoogte van de inhoud van het calamiteitenplan. De zaken die onderdeel moeten zijn van het calamiteitenplan zijn: bedrijfsgegevens, lijst met telefoonnummers van hulpdiensten, objectinformatiekaart en wat te doen bij brand, een ongeval, een besmettelijke dierziekte of uitval elektriciteit. Zie https://beterleven.dierenbescherming.nl/zakelijk/wp-content/uploads/sites/2/2022/04/Voorbeeld-calamiteitenplan.pdf voor een voorbeeld van een calamiteitenplan. Een zichtbare plek kan bijvoorbeeld zijn nabij een uitgang naar buiten.	Controleer en noteer of er een ingevuld calamiteitenplan aanwezig is en deze op een zichtbare plek hangt. Vraag steekproefsgewijs bij personeel na wat te doen in geval van calamiteiten.	Minor
AM03	Inspectie elektrische installaties	Met het oog op de brandveiligheid vindt periodiek een keuring van de elektrische installaties op het bedrijf plaats.	Bij de ingangscontrole dient te worden aangetoond dat een keuring van de elektrische installaties in de afgelopen vijf jaar heeft plaatsgevonden. Indien dit niet het geval is, dient deze keuring eerst plaats te vinden. Nieuwe installaties worden voor ingebruikname gekeurd conform NEN 1010. Een periodieke herkeuring vindt plaats op basis van scope 8 van Scios (NEN 3140). De keuring van scope 8 is alleen voor veehouders die personeel in dienst hebben (op basis van een arbeidsovereenkomst). De cyclus voor de scope 8 keuring wordt afgestemd op het advies uit het keuringsrapport. Voor de keuring van elektrische installaties op brandveiligheid dient te voldoen aan scope 10 van Scios. Elke drie tot vijf jaar dient deze keuring uitgevoerd te worden, afhankelijk van de eisen van de verzekeraar en de uitkomsten van de keuring. Het keuringsrapport bevat tenminste de volgende onderdelen: - Gegevens inspectie-instelling (bedrijf); - Wijze waarop fysieke inspectie en metingen plaatsvinden, incl. gebruikte meetinstrumenten; - Omschrijving elektrische installatie, o.a. onderdelen (verlichting, wandcontactdozen, etc.) en verbruikers (CV, klimaatsturing); - Eindbeoordeling incl. eventueel geconstateerde afwijkingen en/of gebreken. Toelichting: deze keuringen moeten uitgevoerd worden door een ander bedrijf dan degene die de elektrische installatie heeft aangelegd. Bij herstelacties dient de veehouder dit met eigen installateur op te lossen, zodat er een herinspectie kan plaatsvinden. Na goedkeuring van de herinspectie volgt er afmelding in het Scios-portaal. Voor meer informatie over de Scios keuringen en voor een lijst met bedrijven die de keuringen kunnen verrichten: https://www.averoachmea.nl/preventie/elektrakeuring Bij buitenlandse bedrijven dient de keuring van nieuwe installaties resp. de periodieke herkeuring plaats te vinden op basis van de nationale norm gebaseerd op HD-IEC 60364 resp. NEN-EN 50110. De Belgische AREI elektra keuring is gelijkwaardig aan de eisen conform NEN 1010 (ingangscontrole) scope 8 (NEN 3140 (herstelcontrole)) en scope 10 en voldoet dus ook aan het criterium AM03.	Controleer en noteer of er een keuring heeft plaatsgevonden (indien van toepassing voor scope 8), of er een keuringsrapport aanwezig is (indien van toepassing voor scope 8), en wanneer de laatste keuring heeft plaatsgevonden en of er eventuele herstelacties zijn geweest.	Minor
AM03b	Branddetectie technische ruimte/risicoruimte	In de technische ruimte/risicoruimte (vervangende term bij bestaande bouw voor technische ruimte) bevindt zich brandmeldapparatuur. Bij nieuw- of verbouw na 02-05-2026, doch uiterlijk vanaf 01-01-2030.	Technische ruimte/risicoruimte is de ruimte met de gebouwgebonden installaties (zie AM03g). De risicoruimte is de ruimte waar de elektrische installaties hangen die volgens AM03g normaal gesproken in een afgesloten, brandwerende ruimte horen en die een verbrandingsrisico vormen voor de varkens. De brandmeldinstallatie voldoet aan NEN2535 (of NEN-EN 54 buiten Nederland), bijvoorbeeld een thermische melder in risicoruimte of rookmelder in technische ruimte en heeft een doormelding naar tenminste 2 personen. De brandmelders in de technische ruimte/risicoruimte zijn verbonden met alarm- en blusinstallaties in de technische ruimte/risicoruimte. Dit criterium geldt voor het gehele stalgebouw (ook bij verbouw, aanbouw of nieuwbouw). Voor gekwalificeerde bedrijven die de branddetectie volgens de juiste normen installeren: https://hetccv.nl/certificaat-schema/brandmeldinstallaties/. Voor bedrijven die de inspectie van de branddetectie uitvoeren: https://hetccv.nl/keurmerken/brandbeveiliging/inspectie-brandbeveiliging/overzicht-inspectie-instellingen/	Controleer en noteer bij nieuw- of verbouw na 02-05-2026, doch uiterlijk vanaf 01-01-2030 of de technische ruimte/risicoruimte is voorzien van branddetectie met doormelding naar de telefoon van ten minste 2 personen en voldoet aan NEN2535 (of NEN-EN 54 buiten Nederland) volgens een keuringsrapport van de inspectie-instelling.	Minor
AM03bb	Zonnestroominstallatie	Aanwezige zonnestroominstallaties worden elke vijf jaar gekeurd volgens scope 12 van Scios. Bij nieuw- of verbouw na 02-05-2026, doch uiterlijk vanaf 01-01-2030.	Met de Scope 12 keuring wordt de gehele zonnestroominstallatie geïnspecteerd en wordt de elektrische veiligheid en brandveiligheid van de installatie in kaart gebracht. Toelichting: deze keuringen moeten uitgevoerd worden door een ander bedrijf dan degene die de zonnestroominstallatie heeft aangelegd. Bij herstelacties dient de veehouder dit met eigen installateur op te lossen, zodat er een herinspectie kan plaatsvinden. Na goedkeuring van de herinspectie volgt er afmelding in het Scios-portaal. Voor meer informatie over de Scios keuringen en voor een lijst met bedrijven die de keuringen kunnen verrichten: https://www.averoachmea.nl/preventie/elektrakeuring	Controleer en noteer of er keuringen hebben plaatsgevonden, of er een keuringsrapport aanwezig is, wanneer de laatste keuring is geweest en of er eventuele herstelacties hebben plaatsgevonden. N.v.t. indien er geen zonnestroominstallatie aanwezig is.	Minor

Norm	Welzijnsaspect	Criterium	Interpretatie	Meetmethode	Sanctie
AM03c	Blusvoorziening technische ruimte/risicoruimte	De technische ruimte/risicoruimte (vervangende term bij bestaande bouw voor technische ruimte) is voorzien van een automatische blusvoorziening om bij rook en/of hitte een beginnende brand te blussen. Bij nieuw- of verbouw na 02-05-2026, doch uiterlijk vanaf 01-01-2030.	Technische ruimte/risicoruimte is bijv. de ruimte met de gebouwgebonden installaties, zie AM03g. De risicoruimte is de ruimte waar de elektrische installaties hangen die volgens AM03g normaal gesproken in een afgesloten, brandwerende ruimte horen en die een verbrandingsrisico vormen voor de varkens. Voorbeelden van blusvoorziening zijn bijv. rook- en warmteafvoerinstallatie, overdrukinstallatie, of automatische blusinstallatie in de technische ruimte of watermist systemen in de risicoruimte. Voor gekwalificeerde bedrijven die een blusvoorziening volgens de juiste normen installeren: https://hetccv.nl/certificaat-schema/sprinklerinstallaties-watervoerend/	Controleer en noteer of de technische ruimte/risicoruimte is voorzien van een automatische blusvoorziening.	Minor
AM03d	Indeling bouwblok	De afstand tussen de stal en andere stallen, tussen de stal en overige bedrijfsgebouwen en tussen de stal en risicovolle installaties (werktuigenberging/werkplaats/installaties die in technische ruimte horen) is minimaal 8 meter. Bij nieuwbouw vanaf 01-01-2030.	Dit criterium geldt voor het gehele stalgebouw (ook bij verbouw, aanbouw of nieuwbouw). Uitlopen tellen mee in de afstand van 8 meter. De afstand tussen stallen, stallen en bedrijfsgebouwen en/of stallen en risicovolle installaties (zoals werktuigenberging, werkplaats of de installaties die in een technische ruimte horen) mag kleiner zijn indien via WBDBO-berekeningen (Weerstand tegen Brand Doorslag en Brand Overslag) conform NEN 6068 is aangetoond dat dit geen risico op overslag van brand oplevert.	Fysieke toetsing door meting van de op het oog smalste afstand tussen de gebouwen. Bij meerdere gebouwen de op het oog smalste doorgang opmeten. Bij onderbouwing met WBDBO, controleer en noteer of er een rapport aanwezig is waarin het juiste brandoverslagrisico is bepaald o.b.v. het grootste overslagrisico, conform NEN 6068.	Minor
AM03e	Elektromotoren	Er zijn geen elektromotoren aanwezig in dierverblijven. Indien elektromotoren in dierverblijven aanwezig moeten zijn, zijn deze gekeurd volgens scope 10 van Scios.		Controleer en noteer of er elektromotoren aanwezig zijn in dierverblijven. Indien elektromotoren in dierverblijven aanwezig moeten zijn, controleer en noteer of deze zijn gekeurd volgens scope 10 van Scios en of er een keuringsrapport aanwezig is.	Minor
AM03g	Situering technische installaties en apparaten	Technische installaties/apparaten die niet specifiek tot het dierverblijf horen bevinden zich in een aparte ruimte (technische ruimte) met een brandwerendheid van ten minste 60 minuten. Voor nieuw- en verbouw is dit verplicht.	Technische installaties/apparaten die in een technische ruimte horen: Groepenkast/verdeelinrichting, cv-installatie, warmtepomp, omvormer zonnepanelen, stookruimten, luchtbehandeling systemen en klimaatcomputer. Dit criterium heeft geen betrekking op: - Apparaten die wel tot het dierverblijf behoren, zij hebben een specifieke functie in het dierverblijf, zoals een voerstation bij groepshuisvesting zeugen. Dit criterium geldt voor het gehele stalgebouw en indien er een technische ruimte is gerealiseerd (bij verbouw, of nieuwbouw).	Controleer en noteer of technische installaties in aparte brandwerende ruimte staan met een brandwerendheid van tenminste 60 minuten. Dit kan met behulp van de bouwtekeningen en de twee kruisjes die te vinden zijn op het brandwerende onderdeel.	Minor
AM03h	Handbrandblussers	Er zijn gekeurde handbrandblussers aanwezig die geschikt zijn voor brand klassen A en B. Deze zijn voorzien van instructie over werking en gebruik. Er is per 1000 m ² staloppervlak minimaal een brandblusser aanwezig die een inhoud heeft van minimaal 9 kg, of minimaal een brandblusser die een inhoud heeft van minimaal 6 kg per 600 m ² staloppervlak.		Controleer en noteer de aanwezigheid van voldoende gekeurde handbrandblussers, de datum van keuring en de geschiktheid voor klassen A en B.	Minor
AM03j	Bluswater voorziening AANBEVELING	Er is voldoende bluswater op het bedrijf beschikbaar.	Voldoende bluswater is 360 m ³ , wat inhoudt dat er met 90 m ³ per uur voor 4 uur lang geblust kan worden. Op bedrijven waar geen of onvoldoende bluswater beschikbaar is worden aanvullende voorzieningen (bron/waterput/bluswatervijver/Wadi) in overleg met de gemeente/brandweer/veiligheidsregio aangelegd.	Ga na en noteer of met gemeente/brandweer/veiligheidsregio gekeken is of er (voldoende) bluswater beschikbaar is, dat er een aanvullende voorziening (geboorde put/bluswatervijver/Wadi) wordt aangelegd indien nodig en of er een getekend rapport is.	Aanbeveling
AM04	Ventilatiesysteem	Mechanische ventilatiesystemen op het bedrijf worden minimaal eens in de vijf jaar door een installateur gecontroleerd en indien nodig wordt onderhoud uitgevoerd.		Controleer en noteer of er onderhoud aan de ventilatie plaatsvindt door een installateur en een verslag van de laatste controle aanwezig is. Noteer de datum van de laatste controle.	Minor

Norm	Welzijnsaspect	Criterium	Interpretatie	Meetmethode	Sanctie
AM05.1	Tegengaan staartbijten	De Welzijnscheck varkens wordt jaarlijks samen met de bedrijfseigen dierenarts ingevuld om de risico's op staartbijten in kaart te brengen. Voor structurele oorzaken voor staartbijten stelt de varkenshouder in overleg met de bedrijfseigen dierenarts een plan van aanpak op waarmee deze oorzaken worden geminimaliseerd en het staartbijten kan worden gereduceerd.	De Welzijnscheck is te downloaden van beterleven.dierenbescherming.nl/zakelijk/deelnemen/bedrijfstypen/veeouderijen/varkens/ en van www.vitalevarkenshouderij.nl .	Controleer en noteer of de varkenshouder actief bezig is met het tegengaan van staartbijten door het jaarlijks invullen van de welzijnscheck samen met de bedrijfseigen dierenarts. Indien van toepassing controleer de aanwezigheid van een plan van aanpak.	Minor
AM05.2	Staart couperen	Staarten mogen niet routinematig worden gecoupeerd. Per 01-01-2030 mogen staarten helemaal niet meer worden gecoupeerd, de huidige interpretatie komt dan te vervallen.	Indien staarten worden gecoupeerd: 1. Is de veterinaire noodzaak beschreven en vastgelegd door de bedrijfseigen dierenarts en wordt dit tenminste elk kwartaal herzien; 2. Wordt het couperen uitgevoerd door een voldoende competent en getraind persoon binnen 72 uur na geboorte; 3. Moet dit zo gebeuren dat de biggen minimaal 2,5 cm staart behouden zodat er bij volwassen dieren een staartlengte van >5 cm is; 4. Moet dit bij toekomstige fokzeugen zo gebeuren dat biggen minimaal 5 cm staart behouden. Dit geeft een staartlengte van >10 cm bij volwassen zeugen.	Controleer de staarten. Indien er wordt gecoupeerd controleer en noteer of er aan de randvoorwaarden wordt voldaan. Controleer in minimaal 2 afdelingen of de staartlengte voldoet. Controleer of er een verbeterplan is dat aan de criteria voldoet. Noteer de bevindingen.	Minor
AM05.2a	Stapsgewijs en verantwoord stoppen met staart couperen	Per 01-01-2030 wordt gestopt met couperen. Uiterlijk per 01-07-2026 is er een plan van aanpak waarin minimaal wordt beschreven welke van de drie krulstaartroutes is gekozen om dit doel te bereiken.	Aan de hand van één van de drie krulstaartroutes kiest de varkenshouder ervoor om: - een groeiend aantal tomen met krulstaarten te houden (route 1): 2026: minimaal 2 tomen 2027: minimaal 4 tomen 2028: minimaal 6 tomen 2029: minimaal 12 tomen - stapsgewijs staarten langer te laten (route 2): 2026: staartlengte van 3 cm 2027: behoud staartlengte tot eenderde 2028: behoud staartlengte tot de helft 2029: behoud staartlengte tot tweederde - groeiend aantal gelten met krulstaarten te houden (route 3): 2026: minimaal 2 tomen F1 gelten + berenstaart op 2,5 cm 2027: minimaal 4 tomen F1 gelten + berenstaart op 2,5 cm 2028: minimaal 4 tomen F1 gelten + berenstaart op 2,5 cm + 1 toom zuiverelijnsdieren 2029: herhaling en opschaling van F1 gelten en zuiverelijnsdieren Zie voor de krulstaartroutes www.vitalevarkenshouderij.nl/ambities/ambitie-robuste-en-gezonde-varkens-in-een-diervriendelijke-houderij/krulstaarten/ Dit criterium geldt voor alle soorten varkenshouders, ook bedrijven die uitsluitend vleesvarkens houden.	Controleer op de aanwezigheid van een plan van aanpak. Controleer en noteer de aantallen tomen/koppels waarvan de staarten niet of minder kort gecoupeerd zijn, gebaseerd zijn op het plan van aanpak. Aan de hand van het plan van aanpak kan er dus zijn afgeweken van de opbouwende aantallen tomen en/of staartlengtes in de interpretatie.	Minor
AM06	Reinheid varkens	De reinheid van de varkens moet goed zijn, rekening houdend met het gebruikte houderijsysteem.	Als meer dan 50% van de varkens bevuild zijn dan moet er een plan van aanpak zijn opgesteld in overleg met de bedrijfseigen dierenarts en indien gewenst andere deskundigen (bijv. een klimaatexpert) om de bevuiling binnen 2 jaar terug te brengen tot een aanzienlijk lager niveau (<25%).	Beoordeel en noteer de reinheid van de varkens. Als de reinheid onvoldoende is (meer dan 50%) bekijk dan of er een plan van aanpak is en of de bevuiling binnen 2 jaar is teruggebracht tot een aanzienlijk lager niveau (<25%).	Major
AM07	Genetica AANBEVELING	Er wordt een type zeug gebruikt dat haar eigen biggen zelfstandig kan groot brengen en die robuustere biggen geeft.	Hierbij wordt rekening gehouden met zaken als: - maternaal gedrag zeug; - uitval + oorzaak uitval zeug; - gangscore zeug; - aantal biggen per toom; - uniformiteit toom; - uitval + oorzaak uitval van biggen vlak voor, tijdens en tot 3 dagen na de geboorte; - uitval + oorzaak uitval biggen vanaf 3 dagen na geboorte tot spenen; - aantal biggen in relatie tot het aantal spenen, met als uitgangspunt niet meer biggen dan spenen.	Controleer en noteer aan de hand van de afleverbonnen of het type varkens voldoet.	Aanbeveling

Norm	Welzijnsaspect	Criterium	Interpretatie	Meetmethode	Sanctie
Gezondheid					
AG01	Vaste dierenarts	De varkenshouder heeft een één-op-één overeenkomst met een gecertificeerde, geborgde varkensdierenarts die verantwoordelijk is voor de gehele veterinaire begeleiding op het bedrijf.	De dierenarts kan andere specialisten/dierenartsen inschakelen om een volledige dekking te realiseren, bijvoorbeeld als vervanging bij ziekte of vakantie. Gecertificeerde, geborgde varkensdierenartsen zijn terug te vinden in het register van de Stichting Geborgde Dierenarts, zie www.geborgdedierenarts.nl Binnen de Regeling van de Geborgde Varkensdierenarts is een voorbeeld één-op-één overeenkomst opgenomen, deze dient gehanteerd te worden. Voor buitenlandse deelnemers geldt dat er een overeenkomst afgesloten moet zijn met een vaste dierenarts, met kennis van de historie van het bedrijf en deskundigheid op het gebied van de varkenshouderij. Bij wisseling van dierenarts dient de 'oude' dierenarts zijn gegevens van het varkensbedrijf aan de 'nieuwe' dierenarts over te dragen. Deze dierenarts hoeft niet geregistreerd te zijn als geborgde varkensdierenarts.	Controleer of er een geldige één-op-één overeenkomst is met een gecertificeerde, geborgde varkensdierenarts. Noteer de naam van de dierenarts.	Minor
AG02a	Bedrijfsgezondheidsplan	De varkenshouder heeft een bedrijfsspecifiek gezondheidsplan waarin hij samen met de bedrijfseigen dierenarts beschrijft welke maatregelen worden genomen om de gezondheid van de dieren te controleren en te verbeteren.	Dit bedrijfsspecifiek gezondheidsplan wordt regelmatig (minimaal jaarlijks) geactualiseerd. Informatie van bijvoorbeeld extra diagnostische tests, epidemiologische omstandigheden van de regio en feedbacksystemen van het slachthuis worden gebruikt voor het actualiseren van het bedrijfsgezondheidsplan. Bijv. verbetering van de stallen, vaccinatie, gebruik en documentatie geneesmiddelen voor diergeneeskundig gebruik, enz.	Controleer en noteer of er een bedrijfsgezondheidsplan op het bedrijf aanwezig is, of deze door de bedrijfseigen dierenarts is opgesteld en minimaal jaarlijks wordt geactualiseerd.	Minor
AG02b	Bedrijfsbehandelplan	De varkenshouder heeft een bedrijfsbehandelplan voor het gebruik van diergeneesmiddelen voor diergeneeskundig gebruik, waarin samen met de bedrijfseigen dierenarts is beschreven welke (wijze van) behandeling wordt gebruikt voor de meest voorkomende ziekten.	Beschreven wordt welke diergeneesmiddelen in voorkeursvolgorde worden ingezet bij een bepaalde ziekte/aandoening.	Controleer en noteer of er een bedrijfsbehandelplan op het bedrijf aanwezig is en of deze door de bedrijfseigen dierenarts is opgesteld.	Minor
AG03	Gezondheidsregistratie	Alle gevallen van verhoogde uitval, ziekte, uitbraken en euthanasie van ernstig zieke en/of gewonde varkens worden genoteerd en met de dierenarts besproken.	Indien noodzakelijk wordt dit grondig onderzocht, de onderzoeksresultaten en ondernomen acties worden besproken met de dierenarts en genoteerd.	Controleer en noteer of er een gezondheidsregistratie op het bedrijf aanwezig is en uit bezoeksverslagen blijkt dat oorzaken en acties zijn besproken. Noteer 3 laatste data van registratie met reden. N.v.t. indien er geen sprake is van verhoogde uitval, ziekte, uitbraken en euthanasie van ernstig zieke en/of gewonde varkens.	Minor
AG04a	Uitval	Het maximale toegestane uitvalspercentage op jaarbasis is: - voor vleesvarkens <2,1% en - voor gespeende biggen <1,9%.	Geëuthanaseerde dieren hoeven niet meegeteld te worden bij het uitvalspercentage. Bij initiële audit (eerste jaar van deelname) mag % uitval eenmalig 3,0% zijn.	Controleer en noteer de gemiddelde uitval op jaarbasis. Bereken uitval als volgt: Uitval = (aantal dode dieren – geëuthanaseerde dieren) / (aantal opgelegde dieren) * 100%	Minor
AG04b	Plan van aanpak uitval	Als bedrijf een jaar boven het toegestane uitvalspercentage zit moet er een plan van aanpak opgesteld worden met de bedrijfseigen dierenarts.		Controleer, indien het percentage te hoog is, of dit een jaar terug ook het geval was. Wanneer dit het geval is, controleer of er een plan van aanpak is opgesteld met de bedrijfseigen dierenarts. Noteer de bevindingen.	Minor

Norm	Welzijnsaspect	Criterium	Interpretatie	Meetmethode	Sanctie
AG04c	Plan van aanpak uitval jaar 2 en verder	Als een jaar na opstellen van het plan van aanpak het bedrijf nog steeds boven het toegestane percentage zit, dient een onafhankelijk veterinaire deskundige geraadpleegd te worden of een procesbegeleider ingeschakeld te worden.	Een onafhankelijk veterinaire deskundige: - is niet verbonden aan de praktijk van de bedrijfseigen dierenarts - is, of staat onder leiding van, een geregistreerde Europese veterinaire specialist/resident varkensgezondheidszorg (zie http://www.ebvs.eu/). O.a. de varkensspecialisten van de Gezondheidsdienst voor Dieren of van de Faculteit Diergeneeskunde komen hiervoor in aanmerking. Het wordt als voldoende beschouwd wanneer de veterinaire deskundige een advies uitbrengt over hoe de uitval kan worden gereduceerd. Maar er hoeft niet actief door hem/haar te worden begeleid. De procesbegeleider moet geregistreerd zijn in het register van de Vereniging Agrarische Bedrijfsadviseurs (VAB), met als werkveld varkenshouderij. Het register is te vinden op https://www.vabnet.nl/leden-en-adviseurs/ledenlijst.html.	Controleer, indien percentage te hoog is, of het percentage van een jaar terug ook boven het toegestane percentage zat. Wanneer dit geval is controleren of een onafhankelijk veterinaire deskundige geraadpleegd is of een procesbegeleider ingeschakeld is. Noteer de bevindingen.	Minor
AG05a	Bespreken slachtbevindingen	De slachtbevindingen van de vleesvarkens worden minimaal 1x per jaar besproken met de bedrijfseigen dierenarts. Bevindingen van de bespreking wordt vastgelegd in een door de dierenarts ondertekend/opgesteld gespreksverslag.	Het slachthuis koppelt ten minste de volgende informatie terug aan de vleesvarkenshouder: - orgaanafwijkingen (o.a. longontstekingen, borstvliesontstekingen, leveraandoeningen, huidontstekingen, poot- of staartbeschadigingen) - afkeuring van (delen van) karkassen; - de gemiddelde afwijkingen/afkeuringen (in %) per afgeleverd koppel over alle leveranciers van de betrokken slachterij. - staartscores (indien voorhanden bij slachterij) Samen met de bedrijfseigen dierenarts, verwerkt de vleesvarkenshouder deze informatie in het bedrijfsgezondheidsplan om waar nodig de diergezondheid te verbeteren en het medicijngebruik verder terug te brengen.	Controleer en noteer of er in de administratie 1x per jaar een door de dierenarts ondertekend/opgesteld gespreksverslag zit met betrekking tot de slachtbevindingen.	Minor
AG05b	Plan van aanpak slachtbevindingen	Bij structurele overschrijding van het slachterijgemiddelde, wordt met de bedrijfseigen dierenarts een plan van aanpak opgesteld waarin de mogelijke onderliggende gezondheidsproblemen worden geïdentificeerd en maatregelen vastgelegd om het aantal slachtafwijkingen te reduceren tot (onder) het slachterijgemiddelde.	Daarnaast worden de slachtbevindingen, minimaal 2x per jaar, met de bedrijfseigen dierenarts besproken.	Controleer of bij structurele overschrijding van het slachterijgemiddelde of er een plan van aanpak is opgesteld en of de slachtafwijkingen 2x per jaar een door de dierenarts ondertekend/opgesteld bezoekverslag is met betrekking tot de slachtbevindingen en of de maatregelen leiden tot een reductie. Noteer de bevindingen.	Minor
AG05c	Plan van aanpak slachtbevindingen jaar 2 en verder	Als een jaar na opstellen van het plan van aanpak het bedrijf nog steeds boven het slachterijgemiddelde zit, dient een onafhankelijk veterinaire deskundige geraadpleegd te worden of een procesbegeleider ingeschakeld te worden.	Een onafhankelijk veterinaire deskundige: - is niet verbonden aan de praktijk van de bedrijfseigen dierenarts; - is, of staat onder leiding van, een geregistreerde Europese veterinaire specialist/resident varkensgezondheidszorg (zie http://www.ebvs.eu/). Het wordt als voldoende beschouwd wanneer de veterinaire deskundige een advies uitbrengt over hoe de overschrijding van het slachterijgemiddelde kan worden gereduceerd, maar er hoeft niet actief door hem/haar te worden begeleid. De procesbegeleider moet geregistreerd zijn in het register van de Vereniging Agrarische Bedrijfsadviseurs (VAB), met als werkveld varkenshouderij. Het register is te vinden op https://www.vabnet.nl/leden-en-adviseurs/ledenlijst.html.	Controleer indien slachterijgemiddelde is overschreden, of dit het jaar daarvoor ook het geval was. Wanneer dit het geval is controleer of een onafhankelijk veterinaire deskundige geraadpleegd is of een procesbegeleider ingeschakeld is. Noteer de bevindingen.	Minor
AG06	Documentatie medicijngebruik	Alle gebruik van diergeneesmiddelen wordt gedocumenteerd.		Controleer en noteer of alle medicijngebruik wordt geregistreerd.	Minor
AG06a	Registratie antibioticagebruik	Alle antibioticagebruik moet worden geregistreerd in een, door de overheid daartoe aangewezen, databank.	Alle antibioticagebruik moet worden geregistreerd in een, door de overheid daartoe aangewezen, databank die toegankelijk is voor de varkenshouder, zodat na verloop van tijd een trendanalyse van het gebruik van antibiotica kan worden uitgevoerd.	Controleer en noteer of antibioticagebruik in een particuliere databank wordt geregistreerd toegankelijk voor de varkenshouder.	Minor
AG07	Dierenartsenbezoek	Elke productie-eenheid van het veehouderijbedrijf wordt regelmatig (tenminste eens per maand) door de vaste dierenarts bezocht voor een algemene controlerondgang op diergezondheid en dierenwelzijn en dit wordt geregistreerd.		Controleer en noteer of er een door de dierenarts ondertekend/opgesteld bezoekrapport is met daarin de bevindingen, van het afgelopen jaar.	Minor

Norm	Welzijnsaspect	Criterium	Interpretatie	Meetmethode	Sanctie
AG08a	Antibioticabeleid	Er moet een geschreven beleid zijn in het bedrijfsgezondheidsplan ten aanzien van het reduceren van de hoeveelheid gebruikte antibiotica.		Controleer en noteer of er een beschreven beleid is voor reductie van het antibioticagebruik.	Minor
AG08e	Inschakelen procesbegeleider bij hoog antibioticagebruik	Varkensbedrijven die voor 1 of meer diercategorieën gedurende 3 achtereenvolgende jaren met het antibioticumgebruik in het door de SDA aangegeven rode gebied zitten, schakelen een procesbegeleider in.	De procesbegeleider moet geregistreerd zijn in het register van de Vereniging Agrarische Bedrijfsadviseurs (VAB), met als werkveld varkenshouderij. Het register is te vinden op https://www.vabnet.nl/leden-en-adviseurs/ledenlijst.html . Belgische varkenshouders mogen gebruik maken van een AB coach uit het AB Register van Belpork.	Controleer of het bedrijf gedurende 3 jaar in het door de SDA aangegeven rode gebied zit. Indien dit het geval is, controleer of er een procesbegeleider ingeschakeld is. Noteer de bevindingen.	Minor
AG09	Verbod op gemedicineerd diervoeder	Gemedicineerd diervoeder mag niet worden verstrekt.	Gemedicineerd diervoeder is diervoeder met antibiotica dat is geproduceerd door de diervoederfabrikant. Bij de productie van deze voeders is het onvermijdelijk dat een kleine hoeveelheid van dit voer (incl. antibiotica) achterblijft op de productielijn, bij opslag en transport en daardoor versleept naar andere diervoeders (carry-over) waardoor er lage doseringen van het antibioticum terecht kunnen komen in diervoeders. Uit onderzoek blijkt dat bacteriën die frequent blootstaan aan zeer lage doseringen antibiotica – bijvoorbeeld veroorzaakt door versleping – antibioticaresistentie ontwikkelen. Om deze antibioticaresistentie ontwikkeling te voorkomen is gemedicineerd diervoeder uitgesloten binnen BLK.	Controleer en noteer op basis van voerbonnen en/of medicijnleveringen of er geen gemedicineerd diervoeder is aangevoerd op het bedrijf.	Major
AG10	Bloedmonsters	Bloedmonsters (voor dierziekte monitoringsprogramma's) worden zoveel mogelijk in het slachthuis verzameld en niet bij varkens op het bedrijf getapt.	Bloedmonsters voor specifieke onderzoeken die via de dierenartslopen of voor export vallen hier niet onder. Uitzonderingen zijn mogelijk bij bijvoorbeeld onderzoek bij jongere dieren of zeugen.	Controleer en noteer of in de administratie de analyses aanwezig zijn van het afgelopen jaar waaruit duidelijk wordt of de bemonstering plaatsvindt in het slachthuis of op het bedrijf.	Minor
AG11A	Ziekenboeg	Er is een ziekenboeg (te creëren) voor zieke, zwakke en gewonde varkens die een capaciteit heeft van minimaal 1% van het totaal aantal aanwezige dierplaatsen op basis van zeugen, biggen en vleesvarkens.	Naast zieke of gewonde varkens kan het ook nodig zijn een achterblijvend of zeer gestrest varken naar de ziekenboeg over te plaatsen als verblijven met andere dieren tot aanvullende welzijnsproblemen leidt, bijvoorbeeld als het varken niet in staat is te concurreren om voedsel.	Controleer en noteer of de capaciteit aan de voorwaarden voldoet.	Minor
AG11B	Klimaat ziekenboeg	De ziekenboeg moet goed geventileerd, warm en droog zijn.		Controleer en noteer of de ziekenboeg goed geventileerd, warm en droog is.	Minor
AG11C.1	Dichte vloer ziekenboeg	De ziekenboeg moet voorzien zijn van een 40% dichte vloer, tenzij de dierenarts dit om veterinaire redenen ontraadt.		Controleer de vloer van de ziekenboeg. Wanneer van toepassing, noteer waarom de dierenarts dit ontraadt. Noteer de bevindingen.	Minor
AG11D	Ingestrooide vloer ziekenboeg	De vloer van de ziekenboeg moet ingestrooid zijn met bijvoorbeeld stro of zaagsel. Het dichte vloerdeel mag bestaan uit een rubbermat met daarop strooisel. Wanneer de dierenarts strooisel om veterinaire redenen ontraadt mag dit achterwege worden gelaten.		Controleer of de vloer bedekt is met voldoende strooisel. Indien er geen strooisel ligt, vraag dan om een verklaring van de dierenarts. Noteer de bevindingen.	Minor
AG11E	Oogcontact ziekenboeg	Een varken in de ziekenboeg moet oogcontact kunnen maken met andere varkens.	Wanneer de dierenarts contact met andere varkens om veterinaire redenen ontraadt mag dit achterwege worden gelaten.	Controleer of de varkens in de ziekenboeg oogcontact kunnen hebben met de andere varkens. Noteer de bevindingen.	Minor
AG11F	Reinigen ziekenboeg	De ziekenboeg moet zo geconstrueerd worden dat zij gemakkelijk tussen elke bezetting door schoongemaakt en gedesinfecteerd kan worden. Eventuele dode dieren kunnen gemakkelijk verwijderd worden met minimaal risico op contact met andere dieren.		Controleer of ziekenboeg makkelijk te reinigen en desinfecteren is. Noteer de bevindingen.	Minor
AG11G	Afvoer uitwerpselen ziekenboeg	Urine en mest van de ziekenboeg mogen niet in contact komen met andere dieren en moeten verwijderd worden op een manier die het risico op contact met andere dieren minimaliseert.	Bijv. ziekenboeg aan het einde van de stal situeren zodat mest en urine niet langs andere hokken wordt afgevoerd.	Controleer de locatie van de ziekenboeg. Noteer de bevindingen.	Minor
AG12	Euthanaseren ernstig gewonde of zieke dieren	Er is een in het bedrijfsgezondheidsplan beschreven beleid over wanneer en hoe ernstige zieke of gewonde dieren zonder uitzicht op herstel te euthanaseren.	De 'Beslisondersteuner Zorgbehoevende biggen' en de 'Beslisondersteuner Zorgbehoevende varkens vanaf 2 maanden' opgesteld door de Faculteit Diergeneeskunde kunnen hiervoor worden gebruikt. Deze zijn te raadplegen op de Beter Leven keurmerk website.	Controleer het euthanasiebeleid en gezondheidsplan. Controleer of euthanasiebeleid in bedrijfsgezondheidsplan staat. Noteer de bevindingen.	Minor

Norm	Welzijnsaspect	Criterium	Interpretatie	Meetmethode	Sanctie
AG12a	Euthanaseren ernstig gewonde of zieke dieren	Ernstig gewonde of zieke dieren worden tijdig geëuthanaseerd. Euthanasie is gebaseerd op wetgeving en humane beginselen (het dier wordt elke vermijdbare vorm van pijn, spanning of lijden bespaard. Er zijn afspraken met de dierenarts vastgelegd t.a.v. noodsituaties, en het, indien nodig, langskomen van de dierenarts om ernstig gewonde of zieke dieren te euthanaseren.	Bij het doden van dieren en daarmee verband houdende activiteiten wordt ervoor gezorgd dat de dieren elke vermijdbare vorm van pijn, spanning of lijden wordt bespaard. Goedgekeurde humane dodingsmethode leiden in één keer tot de dood zonder aanvullend lijden, ongemak of stress bij het dier. Euthanaseren met bedwelmingsmiddelen via een schietmasker is toegestaan mits de gebruiker hiervoor de benodigde vergunningen (opslag en het in het bezit hebben van de munitie) heeft. Euthanaseren met een electrocutie apparaat (tang) is ook toegestaan, waarbij de tang eerst op de kop moet worden geplaatst om te verdoven.	Interview medewerkers en controleer op aanwezigheid van ernstig zieke of gewonde dieren zonder uitzicht op herstel. Controleer of er in de overeenkomst met de dierenarts afspraken zijn vastgelegd over het, langskomen om ernstig gewonde of zieke dieren te euthanaseren. Controleer de vergunning indien er schietmasker op het bedrijf wordt gebruikt/aanwezig is. Noteer de bevindingen.	Minor
AG12c	Oorzaken euthanaseren	Achterliggende oorzaken voor euthanaseren uitgevoerd door bedrijfseigen dierenarts worden door de bedrijfseigen dierenarts geregistreerd.	Bijvoorbeeld in het bezoekersverslag.	Controleer en noteer of de achterliggende oorzaken voor euthanasie door de bedrijfseigen dierenarts worden geregistreerd.	Minor
AG12d	Plan van aanpak structurele oorzaken euthanaseren	Voor structurele oorzaken voor euthanasie stelt de varkenshouder in overleg met de bedrijfseigen dierenarts, een plan van aanpak op waarmee deze oorzaken worden geminimaliseerd en het percentage geëuthanaseerde dieren kan worden gereduceerd.		Controleer en noteer of er voor structurele achterliggende oorzaken voor euthanasie door de veehouder een plan van aanpak is opgesteld.	Minor
AG12e	Plan van aanpak structurele oorzaken euthanaseren jaar 2 en verder.	Als een jaar na opstellen van het plan van aanpak het bedrijf nog steeds geen reductie van het percentage geëuthanaseerde dieren heeft bereikt, dient een onafhankelijk veterinaire deskundige geraadpleegd te worden of een procesbegeleider ingeschakeld te worden.	Een onafhankelijk veterinaire deskundige: - is niet verbonden aan de praktijk van de bedrijfseigen dierenarts; - is, of staat onder leiding van, een geregistreerde Europese veterinaire specialist/resident varkensgezondheidszorg (zie http://www.ebvs.eu/). O.a. de varkensspecialisten van de Gezondheidsdienst voor Dieren of van de Faculteit Diergeneeskunde komen hiervoor in aanmerking. Het wordt als voldoende beschouwd wanneer de onafhankelijke veterinaire deskundige een advies uitbrengt over hoe het percentage geëuthanaseerde dieren kan worden gereduceerd, maar er hoeft niet actief door hem/haar te worden begeleid. De procesbegeleider moet geregistreerd zijn in het register van de Vereniging Agrarische Bedrijfsadviseurs (VAB), met als werkveld varkenshouderij. Het register is te vinden op https://www.vabnet.nl/leden-en-adviseurs/ledenlijst.html .	Controleer, indien het percentage geëuthanaseerde dieren op basis van het plan van aanpak niet is afgenomen, of dit het jaar daarvoor ook het geval was. Wanneer dit het geval is, controleer of een onafhankelijk veterinaire deskundige geraadpleegd is of een procesbegeleider ingeschakeld is. Noteer de bevindingen.	Minor
Huisvesting					
AH01	Stimuleren mestgedrag AANBEVELING	Er zijn tenminste 3 maatregelen genomen om de varkens te stimuleren om op een vaste plek te mesten en te urineren.	Dieren worden gestimuleerd om te mesten en urineren op een vaste plek door gebruik te maken van onder meer: - Meer licht boven de mestplaats; - Een dichte hokafscheiding bij het liggedeelte en een open hokafscheiding bij het mestgedeelte zodat zicht op het buurhok mogelijk is; - De drinkplaats in de buurt van het mestgedeelte hangen; - De vloer van de mestplaats verhoogd of juist verlaagd aanbrengen zodat het dier er in zijn geheel op en af moet stappen; - Grootte van het mestgedeelte moet genoeg zijn om varkens volledig erop te kunnen laten staan, in alle richtingen.	Controleer of er tenminste 3 maatregelen getroffen zijn om de varkens te stimuleren op een vaste plek te mesten en urineren. Noteer de bevindingen.	Aanbeveling
AH02	Hittestress	Hittestress moet worden voorkomen. Vanaf een temperatuur van 21°C op dierniveau moeten maatregelen genomen worden, afhankelijk van de diercategorie.	Wanneer een dier hittestress ervaart hangt af van leeftijd en diercategorie (big, zeug, vleesvarken), de temperatuur en luchtvochtigheid. Voor meer informatie over de temperatuur limieten per diercategorie: https://edepot.wur.nl/587090 . Voor tips ter beperking van hittestress en documenten om een Bedrijfsspecifiek hitteprotocol op te stellen, zie: https://www.gddiergezondheid.nl/Hittestress/Adviezen-varkens . Voor de voorspelling van hittestress: https://www.gddiergezondheid.nl/Hittestress	Noteer de maatregelen die het bedrijf neemt om hittestress te voorkomen. Controleer en noteer of tijdens de controle bij een temperatuur vanaf 21°C op dierniveau er maatregelen zijn genomen om hittestress te voorkomen.	Minor

Norm	Welzijnsaspect	Criterium	Interpretatie	Meetmethode	Sanctie
AH03a	Metten stalklimaat	Er is een meetsysteem om continu het stalklimaat bij de dieren te monitoren. Minimaal volgende parameters worden continu gemonitord: - Binnentemperatuur; - Koolstofdioxideconcentratie; - Ammoniakconcentratie; - Relatieve luchtvochtigheid. Bij nieuw- of verbouw na 02-05-2026, doch uiterlijk per 01-01-2028. Met uitzondering van varkenshouders die niet voldoen aan criterium B01.1a. Deze veehouders moeten per 01-07-2026 voldoen aan dit criterium.	De apparatuur voldoet aan de volgende specificaties: - minimaal 4 metingen per uur; - sensoren plaatsen op een locatie zo dicht mogelijk op neushoogte van de dieren, in de praktijk is dat nu nog midden boven het hok, buiten de directe invloed van inkomende lucht en zo dicht mogelijk boven de varkens zonder dat ze erbij kunnen; - sensoren worden minimaal eens per 2 jaar onderhouden en jaarlijks gevalideerd - er zijn per jaar van minimaal van 300 dagen meetdata beschikbaar - de sensor geeft automatisch doormelding bij disfunctioneren De gemeten data worden gelogd en worden minimaal twee jaar bewaard voor analyse doeleinden voor het verkrijgen van inzicht. De gebruiker heeft real time en voortdurend inzicht in de meetwaarden.	Controleer: - de aanwezigheid van een geschikt stalklimaatmeetsysteem in een diervverblijf - of het meetsysteem juist geplaatst is - of de meetdata beschikbaar zijn - of er een onderhoudscontract, logboek of andere bewijslast voor onderhoud en validatie aanwezig is - van hoeveel dagen het afgelopen jaar meetwaarden beschikbaar zijn Noteer de bevindingen.	Minor
AH03aa	Aantal meetunits stalklimaat	Bij de volgende diercategorieën is minimaal één stalklimaatmeetsysteem aanwezig: vleesvarkens, kraamzeugen, gespeende biggen, dragende zeugen. Bij nieuw- of verbouw na 02-05-2026, doch uiterlijk per 01-01-2028. Met uitzondering van varkenshouders die niet voldoen aan criterium B01.1a. Deze veehouders moeten per 01-07-2026 voldoen aan dit criterium.	In minimaal één afdeling van de aanwezige diercategorieën is een stalklimaatstelsysteem aanwezig en op de juiste locatie geplaatst, het systeem dient te voldoen aan de eisen in AH03a.	Controleer en noteer of er in minimaal één afdeling van de aanwezige diercategorieën een stalklimaatstelsysteem aanwezig is.	Minor
AH03b	Stalklimaat	Het stalklimaat voldoet op het gebied van temperatuur, luchtvochtigheid, koolstofdioxide en ammoniak ten minste gedurende 60% per kwartaal. Doelstelling is toewerken naar stalklimaat binnen de huidige streefwaarden: - Schommeling in temperatuur maximaal 5°C per dag - Koolstofdioxide < 3000 ppm - Ammoniak < 20 ppm - 45% < relatieve luchtvochtigheid < 80% Bij nieuw- of verbouw na 02-05-2026, doch uiterlijk per 01-01-2028. Met uitzondering van varkenshouders die niet voldoen aan criterium B01.1a. Deze veehouders moeten per 01-07-2026 voldoen aan dit criterium.	De meetdata van het klimaatstelsysteem geven aan of de gemeten parameters binnen de streefwaarden vallen. Per kwartaal worden deze resultaten uit het systeem gehaald (of aangeleverd door de leverancier) per diercategorie. Indien meer dan 60% van de waarden buiten de streefwaarden vallen, wordt een plan van aanpak opgesteld. Binnen een kwartaal dient minimaal 1 actie uit dit plan van aanpak te zijn geïmplementeerd.	Controleer of er kwartaalrapportages zijn en wat het percentage waarden binnen de streefwaarden is. Indien minder dan 60% van de waarden binnen de streefwaarden vallen, controleer of er een plan van aanpak is voor verbetering en of hieruit actie(s) zijn doorgevoerd in de bedrijfsvoering. Noteer de bevindingen.	Minor
AH03c	Bespreken monitoren stalklimaat	De resultaten van de stalklimaatmonitoring worden halfjaarlijkse besproken met de bedrijfsseigen dierenarts en/of klimaat specialist. Indien de afgelopen 4 kwartalen >75% van de gemeten parameters binnen de streefwaarden zitten, volstaat het om de monitoringsresultaten eens per jaar te bespreken. Bij nieuw- of verbouw na 02-05-2026, doch uiterlijk per 01-01-2028. Met uitzondering van varkenshouders die niet voldoen aan criterium B01.1a. Deze veehouders moeten per 01-07-2026 voldoen aan dit criterium.	Bevindingen van de besprekingen worden vastgelegd in een kort gespreks- of bezoekverslag.	Controleer of de indicatoren voor het stalklimaat onder de gestelde normen liggen en controleer a.d.h.v. gespreks- of bezoekverslagen of de resultaten halfjaarlijks dan wel jaarlijks besproken zijn met de bedrijfsseigen dierenarts en/of klimaat specialist. Noteer de bevindingen.	Minor

Norm	Welzijnsaspect	Criterium	Interpretatie	Meetmethode	Sanctie
AH03e	Klimaat specialist stalklimaat	Indien de afgelopen 4 kwartalen <60% van de gemeten parameters binnen de streefwaarden zitten, worden de resultaten besproken met een externe klimaat specialist. Bij nieuw- of verbouw na 02-05-2026, doch uiterlijk per 01-01-2028. Met uitzondering van varkenshouders die niet voldoen aan criterium B01.1a. Deze veehouders moeten per 01-07-2026 voldoen aan dit criterium.	Een externe klimaat specialist kan bijvoorbeeld afkomstig zijn van onder meer een veevoederbedrijf of een dierenartsenpraktijk.	Controleer of een bedrijf dat na 4 kwartalen de stalklimaatnormen niet behaald heeft een externe klimaatdeskundige heeft ingeschakeld. Controleer of het bedrijf binnen 1 opeenvolgend jaar alsnog binnen de stalklimaatnormen uitkomt. Noteer de bevindingen.	Major
AH04a	Brongerichte maatregelen tegen ammoniak AANBEVELING	De emissie van ammoniak wordt aangepakt met brongerichte maatregelen.	Brongerichte maatregelen zoals het koelen of opslaan in een zuur of het scheiden en afvoeren van mest en urine, worden momenteel ontwikkeld en getest voor RAV/OW erkenning. Zodra deze systemen praktijkrijp zijn, worden ze bij nieuw- of verbouw als eis gesteld binnen het Beter Leven keurmerk.	Controleer en noteer bij nieuw- of verbouw de wijze van brongerichte aanpak.	Aanbeveling
AH05A.1	Licht	In ieder diervverblijf is een duidelijk dag- en nachtritme met minimaal 8 uur aaneengesloten donkerperiode en minimaal 8 uur aaneengesloten lichtperiode (daglicht of kunstlicht).	De periode van 8 uur aaneengesloten lichtperiode mag niet worden toegepast tussen zonsondergang en -opgang.	Controleer of bedrijf werkt met dag- en nachtritme. Bijv. tijdschakelaar op de kunstverlichting, daglichttoetreding, of vraag hiernaar bij de varkenshouder. Noteer gebruikte methode of antwoord varkenshouder.	Minor
AH05B	Lichtsterkte	Het licht in de stal, op dierhoogte, bedraagt minimaal 40 Lux.	Alle dieren moeten over voldoende licht kunnen beschikken. Schemering is te donker. Er wordt gebruik gemaakt van directe instraling door LED-verlichting of hieraan gelijkwaardige verlichting. Indien genoeg daglicht aanwezig is, hoeft het kunstlicht niet aan te staan.	Meet met een Luxmeter of overal in de stal 40 Lux gehaald wordt op dierhoogte. Indien bij betreden van de afdeling het kunstlicht aan is, voer de meting dan uit met kunstlicht aan. Indien bij betreden het kunstlicht uit is, voer dan de metingen uit met kunstlicht uit. Noteer de bevindingen.	Minor
AH05C.1	Daglicht doorlatend oppervlak	Het daglicht doorlatend oppervlak in muren en daken is minimaal 2% van het vloeroppervlak. Daglichttoetreding via de zijwand: 2% van het vloeroppervlak. Daglichttoetreding via het dak: delen door factor 2, oftewel 1% van het vloeroppervlak. Daglichttoetreding via een daglichtkoker in het dak: delen door factor 4, oftewel 0,50% van het vloeroppervlak. Bij materialen met een lagere transmissiewaarde dan 0,8, moet er gecompenseerd worden met een groter daglicht doorlatend oppervlak bij nieuw- of verbouw na 02-05-2026, doch uiterlijk per 01-01-2045.	Het vloeroppervlak betreft het oppervlak van de afdeling inclusief voergang en/of werkpaden. De daglicht doorlatende oppervlaktes bestaan bijvoorbeeld uit dakramen, zijvensters en/of lichtkokers. Daglicht doorlatende oppervlaktes mogen ook uit andere materialen bestaan zoals melkglas, glasblokken of polycarbonaat kanaalplaat, zo lang deze materialen een gelijke totaal hoeveelheid licht doorlaten als bij standaard glas. Hierbij wordt de aanname gedaan dat de transmissiewaarde gemiddeld 0,8 bedraagt voor standaard glas. Bij een lagere transmissiewaarde moet er gecompenseerd worden met een groter daglicht doorlatend oppervlak. Hoe groot de daglicht doorlatend oppervlak moet zijn wordt als volgt berekend: $(0,8/\text{transmissiewaarde} \times \text{percentage daglicht doorlatend oppervlak} \times \text{vloeroppervlak})$ Vanaf 1 april tot en met 30 september is het toegestaan om de daglicht doorlatende oppervlaktes te kalken. De kalklaag dient nog daglicht door te laten. Deze mag niet zo dik zijn dat het natuurlijk dag- en nachtritme niet meer is waar te nemen in de stal. Van 1 oktober tot en met 31 maart dienen de daglicht doorlatende oppervlaktes schoon te zijn (geen kalk meer op de oppervlaktes).	Controleer en noteer % daglicht doorlatend oppervlak en of de oppervlaktes (lichtplaten, ramen) daadwerkelijk daglicht doorlaten (bijv. of een dag- en nachtritme waar te nemen is, de oppervlaktes schoon zijn). Controleer en noteer of er gedurende de periode van 1 oktober tot en met 31 maart geen kalk op de daglicht doorlatende oppervlaktes zit.	Minor
AH06	Schuurgelegenheid	Er is permanent een schuurvoorziening aanwezig in ieder hok (m.u.v. zeugen in dek- en kraamstal).	Een schuurvoorziening kan o.a. bestaan uit: - een schuurpaal (bijv. een houten paal met een diameter van minimaal 15 cm), - een schuurborstel (bijv. de borstel van een bezem die bevestigd is aan een wand of paal), of - een ruwe, betonnen hokafscheiding. - een hoekijzer De materialen moeten op een goed bereikbare (voor alle leeftijden) plek worden gemonteerd.	Controleer in minimaal 1 hok per diercategorie of er een schuurvoorziening is die aan de norm voldoet. Noteer welke schuurvoorziening aanwezig is.	Minor

Norm	Welzijnsaspect	Criterium	Interpretatie	Meetmethode	Sanctie
AH07	Verrijkmateriaal	In ieder hok met varkens is verrijkmateriaal aanwezig dat dient te voldoen aan de volgende eisen: - Afkomstig van planten of dieren (organisch) materiaal) - Niet gemengd met regulier voer - Wroetbaar op de grond - Veilig voor varkens - Schoon - Minimaal één keer per week ververs, aangevuld of vervangen Minimaal 25% van de varkens in een hok kan 24 uur per dag bezig zijn met: 1. losse schone materialen op de vloer, en/of; 2. materiaal uit een dosator halen, en/of; 3. materiaal in een wroetbak op de grond, en/of; 4. vasthangende objecten die op de vloer liggen zoals jute doeken, touwen of zacht hout.	Verrijkmateriaal dient varkens in staat te stellen hun essentiële behoeften te vervullen zonder dat dit ten koste gaat van hun gezondheid. De effectiviteit van verrijkmateriaal wordt sterk bepaald door de juiste manier van aanbieden. Zie de website van het Beter Leven keurmerk voor de WUR brochure 'Hokverrijking en nestbouwmaterialen voor varkens' en bijhorende hokverrijkingskaart. - Wanneer gebruik wordt gemaakt van een dosator (ruif/mand/koker/plateau) dient het materiaal makkelijk door de varkens eruit te kunnen worden gehaald en op de goede hoogte te hangen. De snuit mag maximaal tot schouderhoogte opgetild worden. - Wanneer de dosator boven een roostervloer hangt, dient er voldoende materiaal te blijven liggen zodat het wroetbaar is. - Wanneer gebruik wordt gemaakt van wroetbakken op de vloer moeten varkens met hun snuit in de bak kunnen wroeten. Er moet ruimte zijn om bewegingen met de snuit te kunnen maken. - Wanneer gebruik wordt gemaakt van objecten zoals een jute doek, touwen, zacht hout of verse takken dient het materiaal geheel of gedeeltelijk op de vloer te liggen en voor de varkens makkelijk in stukjes los te maken te zijn. Combinaties van instrooien, dosators, wroetbakken en objecten zijn toegestaan om ervoor te zorgen dat op elk moment aan het minimum van 25% van de varkens in een hok gelijktijdig kan beschikken over verrijkmateriaal. Verrijkmateriaal moet zo veel mogelijk aangeboden worden op een andere plaats dan waar de dieren eten, rusten of mesten. Het is niet toegestaan om verrijkmateriaal in de voerbak te verstrekken, tenzij dit niet anders kan zoals bij zeugen die vaststaan in de kraam- of dekstal. Voor de periode in zowel de dekstal als de kraamstal gelden aanvullende eisen welke zijn vastgelegd in aparte criteria, zie betreffende hoofdstukken.	Controleer en noteer per diercategorie of er in minimaal 4 hokken verrijkmateriaal aanwezig is dat aan de norm voldoet. Controleer aan de hand van de aankoopbonnen of het materiaal minimaal één keer per week wordt ververs, aangevuld of vervangen.	Major
AH08.1	Stroverstrekking voor groepen >40	In hokken van minstens 40 gelten of dragende zeugen, gespeende biggen of vleesvarkens wordt stro verstrekt. Het stro dient permanent beschikbaar te zijn.	Naast stro mag ook ander verrijkmateriaal worden gebruikt, zoals bijvoorbeeld hooi of luzerne, mits Wageningen Universiteit en Research heeft beoordeeld dat het materiaal in vergelijkbare mate in de verrijking behoeft van het dier voorziet. Indien gebruik wordt gemaakt van een dosator, zoals bijvoorbeeld een mand of ruif, dienen minimaal twee zeugen, drie biggen of twee vleesvarkens tegelijkertijd uit de dosator strootjes te kunnen trekken. De dosator moet op de goede hoogte hangen, de snuit mag maximaal tot schouderhoogte opgetild worden. Het stro moet makkelijk loskomen. Andere innovatieve dosatoren die hieraan voldoen op basis van los maïs of los stro zijn ook toegestaan mits aantoonbaar is dat er altijd een voorraad in zit, en dat het bedrijf een voorraad maïs/stro op het bedrijf heeft. Indien gebruik wordt gemaakt van een automatisch stroverstrekkingssysteem wordt dagelijks één of meerdere keren een kleine hoeveelheid stro verstrekt op de dichte vloer van het varkenshok.	Controleer in minimaal 4 hokken of de stroverstrekking voldoet aan de eisen. Noteer de wijze van stroverstrekking. Controleer bijv. op basis van aankoopbonnen dat er stro of vergelijkbaar materiaal wordt verstrekt.	Minor
AH12	Vluchtmogelijkheid	In elk groepshok van 20 of meer dieren hebben zeugen, gespeende biggen en vleesvarkens de beschikking over een mogelijkheid om te vluchten voor hogegenoten. Bij ver- en/of nieuwbouw doch uiterlijk vanaf 01-01-2030.	Voorbeelden van een vluchtmogelijkheid zijn een schot, een plateau, een onderkruip of een buitenuitloop. Het gaat erom dat het varken zich uit het zicht van een ander varken kan onttrekken. Dit scheidt rust en kan helpen vechten en staartbijten tegen te gaan. Op elke groep varkens moet minstens 1 schuilvoorziening aanwezig zijn. Bij groepen boven de 40 dieren komt er per 20 dieren 1 schuilvoorziening bij.	Controleer en noteer of een vluchtmogelijkheid aanwezig is. Controleer en noteer bij groepen boven de 40 dieren of er per 20 dieren 1 schuilvoorziening extra is toegevoegd.	Minor
AH13	Stroomdraden	Stroomdraden in de voor de dieren bereikbare ruimten in de stal zijn niet toegestaan.	Het gebruik van stroomdraden, ongeacht of er stroom op staat, is in de stal niet toegestaan.	Controleer en noteer of er in de stal stroomdraden binnen bereik van de varkens zijn.	Minor

Norm	Welzijnsaspect	Criterium	Interpretatie	Meetmethode	Sanctie
AH14	Doorgangen tussen hokken	Er mogen doorgangen worden gecreëerd tussen hokken om de groepsgrootte te vergroten, onder de volgende voorwaarden: - De doorgang moet altijd open zijn, met uitzondering van de situaties zoals beschreven in criterium AH15; - Er moeten met gemak twee varkens tegelijkertijd door de doorgang kunnen; - De doorgang bevat zo weinig mogelijk haakse bochten en/of dode hoeken; - Er bevinden zich geen uitsteeksels of obstakels (zoals drempels, richels die hoger/dieper zijn dan de tenen) in/om de doorgang; - Er is voldoende verlichting en er is zo weinig mogelijk zicht op storende elementen die de dieren kunnen afleiden of laten schrikken (bijv. bewegende voorwerpen, kettingen in de looprichting).	De doorgangen moeten aan de voorwaarden voldoen om de dieren een onbelemmerde en stimulerende doorgang te bieden naar het gehele te beschikking staande oppervlakte.	Indien van toepassing, controleer en noteer of de doorgangen tussen bestaande afdelingen/hokken voldoen aan de voorwaarden.	Minor
AH15	Langdurig sluiten doorgangen tussen hokken	De doorgangen mogen door middel van deurtjes tijdelijk worden afgesloten. Dit is uitsluitend toegestaan in geval van de volgende situaties: - Tot maximaal de eerste zeven dagen bij opleggen van biggen in het gespeende biggenhok. De biggen dienen gelijkelijk over de ruimte te worden verdeeld om te voldoen aan het voorgeschreven minimum oppervlak, vreetbreedte/aantal vreetplaatsen en aantal drinkplaatsen per big; - Bij besmettelijke ziektes in de getroffen afdeling op vertoon van een dierenartsverklaring of een door de dierenarts ondertekend bezoeksverslag. Voor zo lang als nodig is. De varkens dienen gelijkelijk over de ruimte te worden verdeeld om te voldoen aan het voorgeschreven minimum oppervlak, vreetbreedte/aantal vreetplaatsen en aantal drinkplaatsen per big/vleesvarken/zeug; - Tot maximaal 24 uur voor het afleveren van biggen en het permanent afvoeren van varkens naar de slacht.	Om te bevorderen dat de biggen de daarvoor beoogde mestplaats als vaste mestplaats kiezen. Om daar waar mogelijk verdere verspreiding van de ziekte te beperken. Om te voorkomen dat de varkens tussen de aaneengesloten hokken heen en weer kunnen bewegen en er daardoor onnodige onrust ontstaat.	Indien van toepassing, controleer en noteer of de doorgangen alleen gesloten worden bij opleggen (biggen), besmettelijke ziektes en afleveren.	Minor
Zoekberen					
BE01.1	Hokuitvoering zoekberen	Het berenhok heeft een minimaal beschikbaar oppervlakte van 6,0 m ² per zoekbeer. Indien het hok ook gebruikt wordt om te dekken, geldt een oppervlakenorm van 10,0 m ² per zoekbeer.	Het gaat om beschikbaar hokoppervlak. Voor de berekening van het beschikbare hokoppervlak wordt de ruimte onder troggen niet meegerekend.	Controleer en noteer de oppervlakte van het zoekberenhok.	Major
BE03	Bedekking vloer ligplaats zoekberen	De vloer van de ligplaats moet ingestrooid zijn met stro of vergelijkbaar materiaal. Bij nieuw- en verbouw na 02-05-2026, doch uiterlijk per 01-01-2030.	Bij een stal die uit gedeeltelijk roostervloer bestaat, betreft dit enkel de dichte vloer.	Controleer en noteer bij nieuw- en verbouw na 02-05-2026, doch uiterlijk per 01-01-2030 of de vloer van de ligplaats is ingestrooid.	Minor
BE04	Dichte vloer zoekberen	De vloer is voor minstens 2/3 ^e dicht.	Dichte vloer is een vloer of een gedeelte daarvan, die is voorzien van gierdoorlatende openingen, wordt als dicht beschouwd indien: a. het totaal aan gierdoorlatende openingen niet meer bedraagt dan 5% van de totale oppervlakte van het dichte deel van de vloer, en b. de breedte van gierdoorlatende spleten ten hoogste 10 mm en de doorsnede van ronde gierdoorlatende openingen ten hoogste 20 mm bedraagt. Bijvoorbeeld het zgn. 'Duitse Welzijnsrooster' en wafelroosters voldoen niet aan de eis van een dichte vloer.	Controleer en noteer of de vloer voor maximaal 1/3 ^e uit roostervloer bestaat.	Minor

Norm	Welzijnsaspect	Criterium	Interpretatie	Meetmethode	Sanctie
BE05	Vreetbreedte voerplaats zoekberen	De vreetplaats heeft een vreetbreedte van minimaal 30 cm per zoekbeer.	Vanaf 01-01-2030 wordt enkel de binnenlengte tussen afscheiders gemeten op de vreetbreedte te beoordelen. Dit geldt ook voor de buitenste plaatsen, de hoek wordt niet meegeteld. Bij ronde voerbakken wordt de binnenlengte tussen afscheiders berekend door de omtrek te delen door het aantal voerplaatsen minus de som van de breedte van alle afscheiders tezamen.	Controleer en noteer de breedte van de trog.	Minor
Gelten					
G02	Huisvesting jonge fokgelten lichaamsgewicht tot 110 kg	De jonge fokgelten met een lichaamsgewicht tot 110 kg worden gehouden conform de criteria voor vleesvarkens.	De criteria voor vleesvarkens betreffen alle criteria die beginnen met de letter V.	Controleer en noteer de bezetting van de fokgelten tot 110 kg en of zij conform de criteria voor vleesvarkens worden gehouden.	Minor
G03	Huisvesting jonge fokgelten lichaamsgewicht vanaf 110 kg	Vanaf 110 kg worden jonge fokgelten gehouden op minimaal 1,5 m² per gelt, waarvan minimaal 40% dichte vloer. Dit geldt uiterlijk vanaf 02-05-2027. Na nieuw- of verbouw, doch uiterlijk vanaf 01-01-2035 worden jonge fokgelten gehouden op minimaal 1,8 m² per gelt, waarvan minimaal 50% dichte vloer. Vanaf dekrijp gelden de eisen conform de criteria van zeugen.	De criteria voor zeugen betreffen alle criteria die beginnen met de letter Z.	Controleer en noteer de bezetting van de fokgelten vanaf 110 kg.	Minor
Zeugen					
Z02	Uitval fokdieren	Uitval van fokdieren wordt geregistreerd.	Reden van uitval is van belang voor de gezondheidsanalyse.	Controleer en noteer of dit geregistreerd wordt en op welke wijze. Een uitdraai van het managementprogramma of andere registratie is voldoende. Alleen op de zeugenkaart zonder verdere vastlegging is niet akkoord.	Minor
Z03	Monitoring klauwgezondheid	De conditie van de poten en klauwen van minimaal 30 zeugen worden minimaal 1 keer per jaar geïnspecteerd op overmatige belasting, excessieve groei of infectie, met behulp van de klauwencheck.	-De klauwencheck is te vinden op de zakelijke website van het Beter Leven keurmerk onder 'Varkens'. Bij 1 of meer scores van 3 of 4 in de klauwencheck worden er verbeteringen doorgevoerd en wordt de frequentie van monitoring verhoogd naar 2x per jaar. Totdat er geen scores van 3 of 4 in de klauwencheck meer zijn.	Controleer en noteer of de varkenshouder de bevindingen van de jaarlijkse klauwencheck heeft geregistreerd en noteer de data waarop het uitgevoerd is. Controleer en noteer of er bij 1 of meer scores van 3 of 4 in de klauwencheck de frequentie van monitoring is verhoogd van 1x per jaar naar 2x per jaar.	Minor
Z03a	Evaluatie monitoring klauwgezondheid	De uitkomsten van de klauwencheck worden 1 keer per jaar met de bedrijfseigen dierenarts geëvalueerd om o.a. excessieve groei, infecties en pijnlijk voortbewegen te voorkomen.		Controleer of de resultaten uit de klauwencheck met de dierenarts besproken worden. Noteer de bevindingen.	Minor
Z04B	Staartbijten fokdieren	Minimaal 95% van de dieren heeft een niet aangevreten staart.		Controleer in minimaal 2 afdelingen of minimaal 95% van de dieren een niet aangevreten staart heeft. Noteer de bevindingen.	Minor
Z05	Individuele huisvesting zeug	Een gelt of zeug mag individueel gehouden worden vanaf: 1. één week voor het berekende tijdstip van werpen tot het tijdstip van het werpen. 2. het spenen tot en met 4 dagen na de dag van natuurlijke dekking of kunstmatige inseminatie (KI).		Controleer hoe lang de zeugen individueel worden gehuisvest en noteer het maximaal aantal dagen.	Minor

Norm	Welzijnsaspect	Criterium	Interpretatie	Meetmethode	Sanctie
Z05a	Verrijking zeug in de dekstal	De zeug krijgt in de dekstal verrijkmateriaal aangeboden.	Voor een beschrijving waar verrijkmateriaal aan moet voldoen, zie criterium AH07. Permanent aanwezig is bijvoorbeeld een jute zak, verse tak of stevig touw zonder schadelijke componenten (bijvoorbeeld katoen of sisal), met lengte van ongeveer 40 cm en diameter van ongeveer 1 cm, dat de zeug geleidelijk kapot kan maken. Bij de bevestiging van het materiaal dient rekening gehouden te worden met de volgende eisen: - Het materiaal hangt bevestigd maximaal op schouderhoogte; - het hangt op ongeveer 20 cm uit de muur of hokafscheiding; - het wordt regelmatig verlengt, afhankelijk van consumptie. Een stuk pvc-pijp of rubber om een buis van de box voldoet niet.	Controleer of er verrijkmateriaal wordt aangeboden, of het voldoende is en of het aan de eisen voldoet. Noteer het type verrijkmateriaal dat wordt aangeboden.	Minor
Z06	Dekgroepen	Bij het samenvoegen van dieren tijdens het spenen / dekken worden er extra controles uitgevoerd om agressieve dieren en/of gewonde/gestreste dieren tijdig te identificeren.	Er wordt bij het toevoegen van dieren aan een groep op meerdere momenten door de veehouder een extra controle uitgevoerd de eerste dagen na samenvoeging. Agressieve dieren worden begeleid en in uiterste nood apart gezet. Gewonde/gestreste dieren worden genoteerd en met de dierenarts besproken en indien nodig naar de ziekenboeg overgeplaatst als verblijven met andere dieren tot aanvullende welzijnsproblemen leidt, bijvoorbeeld als het varken niet in staat is te concurreren om voedsel.	Controleer en noteer of er stabiele groepen aanwezig zijn, of dat er sprake is van agressieve, gewonde of gestreste dieren in de groep. Controleer via interview of er extra controles worden uitgevoerd bij het samenvoegen met dieren, noteer bevindingen.	Minor
Z08.1	Bewegingsruimte zeugen	De zeugen beschikken over voldoende bewegingsruimte. - Groepen van 1 tot en met 5: min. 2,475 m ² per zeug - Groepen van 6 tot en met 19: min. 2,40 m ² per zeug - Groepen van 20 tot en met 39: min. 2,25 m ² per zeug - Groepen van 40 of meer: 2,25m ² minus 10% = min. 2,03 m ² per zeug Hiervan is minimaal 1,3m ² dicht als ligruimte.	Het gaat om beschikbaar hokoppervlak. Voor de berekening van het beschikbare hokoppervlak wordt de ruimte onder troggen niet meegerekend. Bij grotere groepen kunnen dieren gebruiksruimte van elkaar 'lenen'. Kleinere groepen zeugen zijn toegestaan onder voorwaarde dat er meer oppervlakte per zeug beschikbaar is. Bij een groepsgrootte van 40 of meer dieren mag het oppervlak per dier 10% verminderd worden. Dichte vloer is een vloer of een gedeelte daarvan, die is voorzien van gierdoorlatende openingen, wordt als dicht beschouwd indien: a. het totaal aan gierdoorlatende openingen niet meer bedraagt dan 5% van de totale oppervlakte van het dichte deel van de vloer, en b. de breedte van gierdoorlatende spleten ten hoogste 10 mm en de doorsnede van ronde gierdoorlatende openingen ten hoogste 20 mm bedraagt. Bijvoorbeeld het zgn. 'Duitse Welzijnsrooster' en wafelroosters voldoen niet aan de eis van een dichte vloer.	Controleer oppervlakte per zeug en noteer deze.	Major
Z09.1	Bewegingsruimte zeugen vergroten	De zeugen beschikken over voldoende bewegingsruimte. - Groepen van 1 t/m 17: min. 2,75 m ² per zeug; - Groepen van 18 t/m 39: min. 2,50 m ² per zeug; - Groepen van 40 of meer: 2,50 m ² minus 10% = min. 2,25m ² per zeug. Hiervan is minimaal 1,3m ² dicht als ligruimte. Bij nieuw- en/of verbouw na 02-05-2026, doch uiterlijk met ingang van 01-01-2035.	Het gaat om beschikbaar hokoppervlak. Voor de berekening van het beschikbare hokoppervlak wordt de ruimte onder troggen niet meegerekend. Bij grotere groepen kunnen dieren gebruiksruimte van elkaar 'lenen'. Kleinere groepen zeugen zijn toegestaan onder voorwaarde dat er meer oppervlakte per zeug beschikbaar is. Bij een groepsgrootte van 40 of meer dieren mag het oppervlak per dier 10% verminderd worden. Dichte vloer is een vloer of een gedeelte daarvan, die is voorzien van gierdoorlatende openingen, wordt als dicht beschouwd indien: a. het totaal aan gierdoorlatende openingen niet meer bedraagt dan 5% van de totale oppervlakte van het dichte deel van de vloer, en b. de breedte van gierdoorlatende spleten ten hoogste 10 mm en de doorsnede van ronde gierdoorlatende openingen ten hoogste 20 mm bedraagt. Bijvoorbeeld het zgn. 'Duitse Welzijnsrooster' en wafelroosters voldoen niet aan de eis van een dichte vloer.	Controleer en noteer het aantal zeugen per groep en de oppervlakte per zeug.	Minor
Z09.1a	Ligvlakken groepshuisvesting zeug	Indien er ligvlakken worden gecreëerd in de groepshuisvesting voor zeugen is de minimale breedte 2,8 m.	Een liggende zeug neemt ca 55-60 cm in beslag, op deze manier passen er vijf zeugen naast elkaar.	Controleer steekproefsgewijs de breedte van de ligvlakken. Noteer de bevindingen.	Minor
Z10	Uitfasen voerligboxen met uitloop.	Er wordt geen gebruik meer gemaakt van groepshuisvesting in voerligboxen met uitloop.	Het is toegestaan om voormalige voerligboxen nog uitsluitend als voer- en/of drinkplaatsen te gebruiken indien zonder deze boxen wordt voldaan aan het minimale oppervlakte en dichte vloer per zeug. In deze situatie is er geen sprake meer van een voerligbox met uitloop, maar van een voer-/drinkbox (die niet afsluitbaar is) en een aparte ligplaats. Zodra de boxen gebruikt worden voor het gelijktijdig verstrekken van voer, moeten er minstens evenveel voerboxen als zeugen aanwezig zijn.	Controleer of er voerligboxen aanwezig zijn. Noteer de bevindingen.	Minor

Norm	Welzijnsaspect	Criterium	Interpretatie	Meetmethode	Sanctie
Z12	Bedekking vloer ligplaats AANBEVELING	De vloer van de ligplaats is ingestrooid met stro of vergelijkbaar materiaal of is voorzien van een rubber toplaag.	In afwachting van de uitkomsten van onderzoek naar een comfortabel vloertype in relatie tot liggedrag in het kader van het convenant Dierwaardige Veehouderij de komende jaren, zullen er t.z.t. criteria worden verbonden aan het ligcomfort.	Controleer of de vloer van ligplaats is ingestrooid of van rubber voorzien. Noteer de bevindingen.	Aanbeveling
Z13	Mestplaats zeugen	De mestplaats moet zo uitgevoerd zijn dat deze de zeugen voldoende grip geeft. - bij aanschaf van specifiek een betonnen vloer dat deze aan een stroefheid van 63 Leroux of FSC2000 waarde 0,60 moet voldoen; - bij een mestplaats die bestaat uit een dichte vloer dat deze wordt ingestrooid met stro of vergelijkbaar strooisel.	De mestplaats bestaat bijvoorbeeld uit geprofileerd metaal of betonrooster.	Controleer en noteer of de mestplaats de zeugen voldoende grip geeft. Noteer het materiaal van de mestplaats. Indien van toepassing, controleer en noteer of een betonnen vloer bij aanschaf voldoet aan een stroefheid van 63 Leroux of FSC2000 waarde 0,60 (uit certificaat bij vloer te halen) en of een mestplaats die bestaat uit een dichte vloer is ingestrooid met stro of vergelijkbaar strooisel.	Minor
Z14	Voerverstrekking via een trog	Als guste en dragende zeugen tegelijkertijd worden gevoerd via een trog, worden de dieren bij vreten beschermd door trogverdelers boven de trog.	Dit om het opeten van elkaars portie voer zoveel mogelijk te voorkomen. Er mag een trogverdelers zijn van maximaal 1,20 meter. De lengte van de trogverdelers wordt gemeten inclusief trogdiepte, ongeacht of dit een trog is waar de zeug wel of niet met haar kop onder kan liggen. Voetsteunen tussen 0,80 en 1,20 meter ter ondersteuning van de trogverdelers zijn geen probleem, echter een dichte afscheiding tot de grond is niet toegestaan. De maximumlengte van een trogverdelers komt te vervallen wanneer zonder voerbox wordt voldaan aan het minimale oppervlakte en dichte vloer per zeug zoals beschreven onder criterium Z10.	Bij trogvoeding, controleer op aanwezigheid en de lengte van de trogverdelers. Noteer de totale lengte van de trogverdelers.	Minor
Z14a	Vreetplaatsen zeugen eetmomenten	Bij meerdere eetmomenten per dag (niet ad libitum) kunnen alle zeugen tegelijk eten. Bij nieuw- of verbouw na 02-05-2026, doch uiterlijk per 01-01-2035.	Dit betreft naast brijvoer bijvoorbeeld ook sensorvoeding. NVT bij voerstations.	Controleer en noteer of voldoende eetplaatsen aanwezig zijn.	Minor
Z15.2	Vloervoeding	Bij een vloervoedingssysteem mogen groepen niet groter zijn dan 25 zeugen.	Om voercompetitie tegen te gaan is het belangrijk dat groepen zo veel mogelijk bestaan uit zeugen met weinig pariteit- en conditieverschil. Hoe groter de groep, des te kleiner de kans op uniformiteit.	Controleer en noteer of groepen zeugen niet groter zijn dan 25 dieren.	Minor
Z16.1	Aantal vreetplaatsen individuele of ad libitum voeding	Bij een voersysteem waarbij individueel of ad libitum wordt gevoerd, is er minstens één vreetplaats per 12 dieren.	NVT bij voerstations.	Controleer en noteer of er 1 vreetplaats per 12 dieren aanwezig is. NVT bij voerstations.	Minor
Z17.1	Vreetbreedte zeug	Bij trogvoeding, individuele of ad libitum voeding dient de vreetplaats minimaal 30 cm breed te zijn. Bij nieuw- of verbouw na 02-05-2026, doch uiterlijk per 01-01-2030 is de vreetbreedte bij individuele of ad libitum voeding minimaal 35 cm, m.u.v. vreetplaatsen in voerstations.	Bij trogvoeding wordt voer zo aangeboden dat alle zeugen tegelijkertijd kunnen eten. Vanaf 01-01-2030 wordt enkel de binnenlengte tussen afscheiders gemeten om de vreetbreedte te beoordelen. Dit geldt ook voor de buitenste plaatsen, de hoek wordt niet meegeteld. Bij ronde voerbakken wordt de binnenlengte tussen afscheiders berekend door de omtrek minus de som van de breedte van alle afscheiders tezamen, te delen door het aantal voerplaatsen.	Controleer en noteer of de breedte van de vreetplaats voldoet. Controleer en noteer bij nieuw- of verbouw doch uiterlijk vanaf 01-01-2030 of de breedte van de vreetplaats voldoet.	Minor
Z18.1	Aantal drinkplaatsen	Er is minimaal 1 werkende drinkplaats per 12 zeugen.	Het voerstation telt niet mee als drinkplaats.	Controleer en noteer het aantal zeugen per werkende drinkplaats.	Minor
Z18.1A	Minimaal 2 drinkplaatsen AANBEVELING	In groepshuisvesting zijn ongeacht de groepsgrootte, minimaal 2 werkende drinkplaatsen gelijktijdig beschikbaar.	Met de beschikbaarheid van 2 drinkplaatsen wordt voorkomen dat een dier niet kan drinken wanneer een dier hoger in rang de drinkplaats blokkeert.	Controleer en noteer of er minimaal 2 werkende drinkplaatsen gelijktijdig beschikbaar zijn.	Aanbeveling
Z19	Ruwvoer	Om hongergevoel tegen te gaan krijgen de zeugen ad libitum : - voer met een hoog v-NSP gehalte, of - ruwvoer als stro, graskuil of hooi	Ruwvoer: voedingsmiddel met een structuurwaarde hoger dan 1,10/kg DS. De structuurwaarde wordt beoordeeld op basis van de structuurwaarde zoals weergegeven in de CVB veevoedertabellen, zie www.cvbdiervoeding.nl voor de meest actuele CVB veevoedertabellen.	Controleer op de aankoopbonnen of vezelrijkvoer of ruwvoer is aangekocht. Controleer in de stal of het verstrekt is. Noteer type vezelrijk voer en bevindingen.	Major

Norm	Welzijnsaspect	Criterium	Interpretatie	Meetmethode	Sanctie
Kraamstal					
K01.1	Vrijloopkraamhok	In het vrijloopkraamhok mag de zeug rondom werpen nog maximaal 5 dagen vastgezet worden, daarna moet ze zich vrij door het kraamhok kunnen bewegen. Gedurende een overgangperiode van twee jaar na invoering van vrijloopkraamhokken mag dit maximaal 2 dagen voor werpen zijn en maximaal 5 dagen erna. Bij nieuw- en/of verbouw na 02-05-2026, doch uiterlijk met ingang van 01-01-2035*. *De einddatum overgangstermijn is onder voorbehoud van het in algemene zin redelijkerwijze kunnen verkrijgen van de daartoe benodigde vergunning(-en) in 2030, dat wil zeggen zonder dat de vergunningverlening in Nederland is gestagneerd. Of hiervan sprake is wordt beoordeeld en vastgesteld door (de bestuurder van) de Dierenbescherming.	Idealiter wordt er toegewerkt naar los werpen. Een zeug mag echter een beperkte tijdsduur worden vastgezet om doodliggen van biggen tegen te gaan. Om de varkenshouder meer vrijheid te bieden tijdens de overgang naar het nieuwe systeem waarin ook de zeugen nog moeten wennen, mag dit gedurende de eerste twee jaar na invoering van vrijloopkraamhokken (de overgangperiode) een langere periode zijn. De start van overgangperiode is afhankelijk van wanneer op het bedrijf vrijloopkraamhokken zijn gerealiseerd en daarmee is de start en het einde van de overgangperiode verschillend per bedrijf. Voor groepskraamhokken is eerst meer praktijkonderzoek nodig.	Controleer bij nieuw- en/of verbouw na 02-05-2026, doch uiterlijk met ingang van 01-01-2035 in de kraamafdeling of de kraamhokken voldoen. Noteer het aantal dagen dat de zeugen in het kraamhok worden vastgezet.	Major
K01.1a	Zeugenoppervlak vrijloopkraamhok	Het vrijloopkraamhok biedt de zeug toegang tot minimaal 4,5 m² van de totaal oppervlakte met een draaicirkel van minimaal 2 m. Bij nieuw- en/of verbouw na 02-05-2026, doch uiterlijk met ingang van 01-01-2035*. Voor koplopende bedrijven die vóór 02-05-2026 al vrijloopkraamhokken hadden of een vergunningsprocedure hiervoor hebben lopen, geldt een langere overgangstermijn tot 01-01-2050. *De einddatum overgangstermijn is onder voorbehoud van het in algemene zin redelijkerwijze kunnen verkrijgen van de daartoe benodigde vergunning(-en) in 2030, dat wil zeggen zonder dat de vergunningverlening in Nederland is gestagneerd. Of hiervan sprake is wordt beoordeeld en vastgesteld door (de bestuurder van) de Dierenbescherming.	Het gaat om beschikbaar hokoppervlak. Voor de berekening van het beschikbare hokoppervlak wordt de ruimte onder troggen niet meegerekend.	Controleer bij nieuw- en/of verbouw na 02-05-2026, doch uiterlijk met ingang van 01-01-2035 in de kraamafdeling of de zeugenoppervlakte en draaicirkel in de kraamhokken voldoen. Noteer de bevindingen.	Major

Norm	Welzijnsaspect	Criterium	Interpretatie	Meetmethode	Sanctie
K02.1	Oppervlak	Het oppervlak van een kraamhok bedraagt minimaal 3,8 m², waarbij de zeug mag worden ingesloten om doodliggen van biggen tegen te gaan. Bij nieuw- en/of verbouw na 02-05-2026, doch uiterlijk met ingang van 01-01-2035* wordt er gebruik gemaakt van vrijlooptkraamhokken, hiervan is de oppervlakte minimaal 7,5 m². Dit is inclusief ruimte voor de biggen en het biggenest. Voor koplopende bedrijven die vóór 02-05-2026 al vrijlooptkraamhokken hadden of een vergunningsprocedure hiervoor hebben lopen, geldt een langere overgangstermijn tot 01-01-2050. *De einddatum overgangstermijn is onder voorbehoud van het in algemene zin redelijkerwijze kunnen verkrijgen van de daartoe benodigde vergunning(-en) in 2030, dat wil zeggen zonder dat de vergunningverlening in Nederland is gestagneerd. Of hiervan sprake is wordt beoordeeld en vastgesteld door (de bestuurder van) de Dierenbescherming.	Het gaat om beschikbaar hokoppervlak. Voor de berekening van het beschikbare hokoppervlak wordt de ruimte onder troggen niet meegerekend.	Meet van ieder type kraamhok van 1 hok de oppervlakte. Noteer de bevindingen.	Major
K03.1	Ligplaats kraamzeug	Als de ligplaats volledig uit rooster bestaat moet deze, ter verhoging van het ligcomfort (verkoeling), bestaan uit bijvoorbeeld: - gecoat metaal of - speciaal voor dit doeleinde gegoten metaal of - hard kunststof.		Controleer en noteer het vloermateriaal.	Minor
K05.1	Nestbouw materiaal	In de kraamstal wordt minimaal 7 dagen voor de verwachte werpdatum 24 uur per dag nestbouw materiaal aangeboden aan de kraamzeug. De zeug moet het nestbouw materiaal kunnen wroeten en krabben op de vloer en het materiaal in de bek kunnen oppakken. Het materiaal dient veilig en schoon te zijn.	Het nestbouw materiaal kan bestaan uit stro, hooi, een jute zak, of vergelijkbaar materiaal. Een jute zak dient stevig te zijn, zit vast aan de hokafscheiding binnen bereik van de zeug (deels op de vloer en bij de kop van de zeug). Erg harde materialen (bijv. hout) voldoen niet als nestbouw materiaal. Zie de website van het Beter Leven keurmerk voor de WUR brochure 'Hokverrijking en nestbouw materiaal voor varkens' en bijhorende hokverrijkingskaart waarin ook nestbouw materiaal uitgebreid aan bod komt.	Controleer het nestbouw-materiaal en de aanwezigheid ervan in tenminste 4 kraamhokken. Voer tevens een administratieve controle uit op de aankoop van het nestbouw materiaal. Noteer de bevindingen.	Minor
K06	Werpruimte	Wanneer de zeug vaststaat bij het werpen dient er achter de zeug minimaal 30 cm ruimte te zijn om de biggen te werpen.		Meet en noteer aanwezige werpruimte achter de zeug.	Minor
K07.1	Verrijkmateriaal zeug in kraamstal	De zeug krijgt in het kraamhok uiterlijk één dag na afbiggen verrijkmateriaal aangeboden.	Voor een beschrijving waar verrijkmateriaal aan moet voldoen, zie criterium AH07. - Permanent aanwezig is bijvoorbeeld een jute zak, verse tak of stevig touw zonder schadelijke componenten (bijvoorbeeld katoen of sisal), met lengte van ongeveer 40 cm en diameter van ongeveer 1 cm dat de zeug geleidelijk kapot kan maken. Bij de bevestiging van het materiaal dient rekening gehouden te worden met de volgende eisen: - Het materiaal hangt bevestigd maximaal op schouderhoogte; - Het hangt op ongeveer 20 cm uit de muur of hokafscheiding; - Het wordt regelmatig verlengt, afhankelijk van consumptie. Daarnaast wordt dagelijks eetbaar verrijkmateriaal verstrekt, bijvoorbeeld in de voerbak of in een (stro) dosator, niet tegelijkertijd met het voer. Er moet minstens 2 keer per dag 20 gram stro/luzerne/ccm/graskuil per dier gegeven worden.	Controleer in de kraamhokken en bijv. op basis van aankoopbonnen dat er verrijkmateriaal aanwezig is en dagelijks eetbaar verrijkmateriaal wordt verstrekt. Noteer de bevindingen.	Minor

Norm	Welzijnsaspect	Criterium	Interpretatie	Meetmethode	Sanctie
K07A.1	Verrijkingsmateriaal zuigende biggen in de kraamstal	Zuigende biggen krijgen in het kraamhok uiterlijk 2 dagen na werpen verrijkingsmateriaal aangeboden.	Voor een beschrijving waar verrijkingsmateriaal aan moet voldoen, zie criterium AH07. Voorbeelden van verrijkingsmaterialen geschikt voor zuigende biggen zijn o.a.: - Papiersnippers (zonder inkt), sisal touw of grote gepelleteerde ruwvoerbrokken; - Touw, zodat bijtgedrag zich hier in plaats van op de zeug richt is aan te bevelen; - Hokverrijking waarmee zeug en big samen kunnen spelen of samen van kunnen eten, levert een bijdrage aan de sociale ontwikkeling van de big. Een jutezak kan zodanig opgehangen worden dat biggen en zeug er te gelijk mee kunnen spelen. Alleen als de jute zak bereikbaar is voor de biggen telt deze voor de biggen als verrijkingsmateriaal mee.	Controleer of er verrijkingsmateriaal wordt aangeboden, of het voldoende is en of het aan de eisen voldoet. Noteer het type verrijkingsmateriaal dat wordt aangeboden.	Minor
K08	Biggenest	Alle zogende biggen van één toom hebben samen een afgeschermd ligplaats (het biggenest) van minimaal 0,6 m ² Bij nieuw- en/of verbouw na 02-05-2026, doch uiterlijk met ingang van 01-01-2035* bedraagt het biggenest minimaal 1,0 m ² aaneengesloten vloeroppervlak. Voor koplopende bedrijven die vóór 02-05-2026 al vrijloopkraamhokken hadden of een vergunningsprocedure hiervoor hebben lopen, geldt een langere overgangstermijn tot 01-01-2050. *De einddatum overgangstermijn is onder voorbehoud van het in algemene zin redelijkerwijze kunnen verkrijgen van de daartoe benodigde vergunning(-en) in 2030, dat wil zeggen zonder dat de vergunningverlening in Nederland is gestagneerd. Of hiervan sprake is wordt beoordeeld en vastgesteld door (de bestuurder van) de Dierenbescherming.		Controleer of ligplaats is afgeschermd en een minimale oppervlakte heeft van 0,6 m ² . Controleer bij nieuw- en/of verbouw na 02-05-2026, doch uiterlijk met ingang van 01-01-2035 of de ligplaats is afgeschermd en een minimale oppervlakte heeft van 1,0 m ² . Controleer bij koplopers of bij nieuw- en/of verbouw, doch uiterlijk met ingang van 01-01-2050 of de ligplaats is afgeschermd en een minimale oppervlakte heeft van 1,0 m ² . Noteer de bevindingen.	Minor
K08.1	Vergroten biggenest AANBEVELING	Alle zogende biggen van één toom hebben samen een afgeschermd ligplaats (het biggenest) van minimaal 1,2 m ² aaneengesloten vloeroppervlak.	Met een groter biggenest, passen er meer biggen tegen het einde van de kraamperiode gelijktijdig in het nest.	Controleer of ligplaats is afgeschermd en een minimale oppervlakte heeft van 1,2 m ² . Noteer de bevindingen.	Aanbeveling
K08a	Vloer biggenest	De vloer van het biggenest is dicht.		Controleer en noteer of de vloer van het biggenest dicht is.	Minor
K08b	Verwarming biggenest	Het biggenest dient verwarmd te kunnen worden door: 1. een biggenlamp, infrarood plaat en/of 2. vloerverwarming	De temperatuur in het biggenest wordt hiermee afgestemd op de actuele behoefte van de aanwezige biggen.	Controleer biggenest op aanwezigheid en type verwarming. Noteer de bevindingen.	Minor
K08c	Vloer biggenest ingestrooid	De vloer van het biggenest is ingestrooid met stro of vergelijkbaar natuurlijk materiaal. Bij ver- of nieuwbouw van de kraamhokken, doch uiterlijk vanaf 01-01-2035.		Controleer en noteer bij ver- of nieuwbouw van de kraamhokken, doch uiterlijk vanaf 01-01-2035 of de vloer van het biggenest ingestrooid is.	Minor
K09A.1	Overleggen biggen	Het routinematig overleggen van biggen is niet toegestaan.	In principe zoogt elke zeug haar eigen biggen. Het overleggen van biggen mag daarom geen routine zijn en is enkel toegestaan: - binnen dezelfde leeftijdsgroep (biggen) - tot en met een leeftijd van de 3e dag na geboorte - het percentage overgelegde biggen binnen één leeftijdsgroep (biggen) onder de 10% blijft.	Controleer hokkaarten om onregelmatigheden m.b.t. overleggen te controleren. Noteer onregelmatigheden.	Minor
K09B.1	Kunstmatig zogen	Kunstmatig zogen (bijv. middels een kunstzeug of rescue deck) is niet toegestaan.	Kunstmatig zogen (bijv. middels een kunstzeug of rescue deck) is alleen toegestaan: - in uiterste nood, - tijdelijk, - in overleg met de bedrijfseigen dierenarts, en - mits er maatregelen worden genomen om het gebruik weer overbodig te maken.	Controleer of er gebruik wordt gemaakt van kunstmatig zogen. Indien er gebruik wordt gemaakt van kunstmatig zogen controleer en noteer of overleg met de dierenarts heeft plaatsgevonden (d.m.v. bijvoorbeeld een bezoeksverslag) en maatregelen genomen worden om het gebruik overbodig te maken.	Minor

Norm	Welzijnsaspect	Criterium	Interpretatie	Meetmethode	Sanctie
K10.1	Speelruimte biggen.	Biggen in het kraamhok kunnen ongehinderd helemaal rond, langs de kanten, lopen.	Dit om meer speelruimte te hebben en voor het aanleren van normaal gedrag. Dit geldt niet voor een apart biggenest dat geen deel uitmaakt van het kraamhok. Verstelbare vloeren blijven toegestaan, deze vormen veelal slechts in de eerste dagen een potentieel obstakel.	Controleer en noteer of biggen in het kraamhok volledig rond kunnen lopen.	Minor
K11	Vast voer	De zogende biggen krijgen uiterlijk vanaf een leeftijd van 14 dagen vast voer of een papje.	Dit om aan vast voer te wennen en speedip tegen te gaan.	Controleer en noteer of biggen uiterlijk vanaf 2 weken en ouder vast voer verstrekt krijgen. Controleer aan de hand van de voorraad en/of facturen.	Minor
K11a	Biggen mee eten met zeug	Biggen ouder dan een week krijgen tegelijkertijd met en bij de zeug ook steeds voer aangeboden, op een zodanige wijze dat biggen de relatie kunnen leggen tussen het eten van voer door de moederzeug en het eigen voer. Bij nieuw- en verbouw na 02-05-2026, doch uiterlijk per 01-01-2035.	Dat vereist dat de voerbakken voor beiden in elkaars nabijheid moeten staan, maar ook dat de biggen het eten van de zeug kunnen waarnemen. In geval van voerbakken moeten er ten minste 5 biggen tegelijkertijd uit kunnen eten. Dit doel kan ook bereikt worden via vloervoederdering. Hierdoor leert de zeug de biggen al op jonge leeftijd om vast voedsel op te nemen. Dit helpt een speedip voorkomen.	Controleer of biggen ouder dan een week tegelijkertijd met en bij de zeug ook steeds voer wordt aangeboden. Noteer de bevindingen.	Minor
K12.1	Spenen	De biggen worden gespeend op een gemiddelde leeftijd van 28 dagen. Individuele biggen worden niet eerder dan op 25 dagen leeftijd gespeend. Dit geldt uiterlijk vanaf 02-05-2027.		Controleer de speenleeftijd van de biggen. Noteer de speenleeftijd en speedatum en verplaatsing van de zeug a.d.h.v. minstens 5 steekproeven (zeugenkaarten in de stal en uitdraai managementsysteem). Noteer de minimale speenleeftijd in dagen.	Minor
K13	Kraamopfok hokken AANBEVELING	Er wordt gebruik gemaakt van kraamopfok hokken.	In opfok kraamhokken wordt na het spenen de zeug uit het kraamhok gehaald. De biggen blijven in het kraamhok tot een leeftijd van minimaal 10 weken. Doordat de biggen in hetzelfde hok blijven, ervaren ze niet de stress van het verhuizen naar een nieuw hok in combinatie met het spenen.	Controleer en noteer of opfok kraamhokken gebruikt worden.	Aanbeveling
Biggen					
B01.1	Oppervlakte per big	Het minimale beschikbare hokoppervlak per gespeende big bedraagt gemiddeld per bedrijf 0,4 m ² en geen enkele, individuele big heeft minder dan 0,36 m ² oppervlak. Bij een groepsgrootte van 40 of meer dieren of bij het gebruik van kraamopfokhokken mag het oppervlak per gespeende big 10% minder zijn, gemiddeld 0,36m ² per bedrijf en geen enkele, individuele big minder dan 0,32m ² .	Het gaat om beschikbaar hokoppervlak. Voor de berekening van het beschikbare hokoppervlak wordt de ruimte onder troggen niet meegerekend. De minimale hokoppervlakte geldt vanaf opzet tot verplaatsing naar een vleesvarkensstal.	Controleer de oppervlakte per dier aan de hand van hokadministratie en hokafmeting. Noteer de oppervlakte per big bij opzet.	Minor
B01.1a	Luchtinhoud per big	Om het klimaat in de stal goed te kunnen beheersen is de inhoud van de stal minimaal 1,2 m ³ per big. Indien niet kan worden voldaan aan dit criterium, dient per 01-07-2026 te worden voldaan aan criteria AH03a t/m AH03e.	De luchtinhoud per big kan worden berekend door: de inhoud van de afdeling (lengte x hoogte x breedte) te delen door het aantal biggen.	Controleer de luchtinhoud aan de hand van berekeningen van typen afdelingen (lengte x hoogte x breedte). Noteer inhoud (m ³) per big. Indien per 01-07-2026 niet wordt voldaan aan dit criterium, controleer en noteer of er wordt voldaan aan criteria AH03a t/m AH03e.	Minor
B02.1	Dichte vloer biggen	De vloer voor gespeende biggen is voor minimaal 40% dicht. De dichte vloer is zo veel mogelijk aaneengesloten.	Dichte vloer is een vloer of een gedeelte daarvan, die is voorzien van gierdoorlatende openingen, wordt als dicht beschouwd indien: a. het totaal aan gierdoorlatende openingen niet meer bedraagt dan 5% van de totale oppervlakte van het dichte deel van de vloer, en b. de breedte van gierdoorlatende spleten ten hoogste 10 mm en de doorsnede van ronde gierdoorlatende openingen ten hoogste 20 mm bedraagt. Bijvoorbeeld het zgn. 'Duitse Welzijnsrooster' en wafelroosters voldoen niet aan de eis van een dichte vloer.	Controleer en noteer of 40% van de vloer dicht is.	Minor

Norm	Welzijnsaspect	Criterium	Interpretatie	Meetmethode	Sanctie
B02a.1	Thermocomfort biggen na spenen	Het dichte vloerdeel bij gespeende biggen is minimaal gedurende de eerste vijf dagen ingestrooid met stro of vergelijkbaar strooisel of verwarmd door vloerverwarming, infraroodplaten of een warmtelamp.	Vijf dagen is het verplichte minimum. Hoelang ondersteuning van de biggen om op temperatuur te blijven in de daaropvolgende dagen wenselijk is, kan verschillen per koppel. Uit oogpunt van brandpreventie gaat de voorkeur uit naar instrooien of vloerverwarming.	Controleer en noteer of de dichte vloer gedurende de eerste vijf dagen is ingestrooid dan wel verwarmd.	Minor
B02b	Mestplaats biggen	De mestplaats moet zo uitgevoerd zijn dat deze de biggen voldoende grip geeft. - bij aanschaf van specifiek een betonnen vloer dat deze aan een stroefheid van 63 Leroux of FSC2000 waarde 0,60) moet voldoen; - bij een mestplaats die bestaat uit een dichte vloer dat deze wordt ingestrooid met stro of vergelijkbaar strooisel.	De mestplaats bestaat bijvoorbeeld uit hard kunststof rooster, geplastificeerd rooster, geprofileerd metaal of betonrooster.	Controleer en noteer of de mestplaats de biggen voldoende grip geeft. Noteer het materiaal van de mestplaats. Indien van toepassing, controleer en noteer of een betonnen vloer bij aanschaf voldoet aan een stroefheid van 63 Leroux of FSC2000 waarde 0,60 (uit certificaat bij vloer te halen) en of een mestplaats die bestaat uit een dichte vloer is ingestrooid met stro of vergelijkbaar strooisel.	Minor
B04a	Aantal vreetplaatsen bij individuele of ad libitum voeding	Bij individuele of <i>ad libitum</i> voeding is er minimaal 1 vreetplaats per 8 biggen. Bij nieuw- en/of verbouw na 02-05-2026, doch uiterlijk met ingang van 01-01-2030 is er bij individuele of <i>ad libitum</i> voeding minimaal 1 vreetplaats per 5 biggen.		Controleer en noteer aantal biggen per vreetplaats. Controleer en noteer bij nieuw- en/of verbouw na 02-05-2026, doch uiterlijk vanaf 01-01-2030 het aantal biggen per vreetplaats.	Minor
B04b	Vreetplaatsen biggen eetmomenten	Bij meerdere eetmomenten per dag (niet <i>ad libitum</i>) kunnen alle biggen tegelijk eten. Bij nieuw- en/of verbouw na 02-05-2026, doch uiterlijk met ingang van 01-01-2030.	Dit betreft naast brijvoer bijvoorbeeld ook sensorvoeding.	Controleer en noteer bij nieuw- en/of verbouw na 02-05-2026, doch uiterlijk met ingang van 01-01-2030 of voldoende vreetplaatsen aanwezig zijn.	Minor
B04b.1	Vreetbreedte big	Bij trogvoeding, individuele of <i>ad libitum</i> voeding is de vreetbreedte minimaal 18 cm per vreetplaats.	Bij trogvoeding wordt voer zo aangeboden dat alle biggen tegelijkertijd kunnen eten. Vanaf 01-01-2030 wordt enkel de binnenlengte tussen afscheiders gemeten om de vreetbreedte te beoordelen. Dit geldt ook voor de buitenste plaatsen, de hoek wordt niet meegeteld. Bij ronde voerbakken wordt de binnenlengte tussen afscheiders berekend door de omtrek minus de som van de breedte van alle afscheiders tezamen, te delen door het aantal voerplaatsen.	Controleer en noteer vreetbreedte per big.	Minor
B04c	Aantal drinkplaatsen	Er is minimaal 1 werkende drinkplaats per 12 biggen. Bij nieuw- en/of verbouw na 02-05-2026, doch uiterlijk vanaf 01-01-2030 is er minimaal 1 werkende drinkplaats per 10 biggen.		Controleer en noteer het aantal biggen per werkende drinkplaats. Controleer en noteer bij nieuw- en/of verbouw na 02-05-2026, doch uiterlijk vanaf 01-01-2030 het aantal biggen per werkende drinkplaats.	Minor
B04c.1	Minimaal 2 drinkplaatsen AANBEVELING	In groepshuisvesting zijn ongeacht de groepsgrootte, minimaal 2 werkende drinkplaatsen gelijktijdig beschikbaar.	Met de beschikbaarheid van 2 drinkplaatsen wordt voorkomen dat een dier niet kan drinken wanneer een dier hoger in rang de drinkplaats blokkeert.	Controleer en noteer of er minimaal 2 drinkplaatsen gelijktijdig beschikbaar zijn.	Aanbeveling
B06.1	Verbod op castratie van beerbiggen	Er zijn geen gecastreerde biggen op het bedrijf aanwezig.	Voor nieuwe deelnemers geldt dat er na de ingangscntrole op het bedrijf geen biggen meer mogen worden gecastreerd, alleen de biggen die vóór de BLK ingangscntrole op het bedrijf zijn gecastreerd mogen op het bedrijf aanwezig zijn en onder het Beter Leven keurmerk worden afgeleverd. Onder castratie valt zowel chirurgische castratie als immunocastratie.	Controleer steekproefsgewijs (minimaal twee afdelingen met kraamhokken) of er geen gecastreerde biggen meer op het bedrijf zijn (betreft biggen die na de ingangscntrole zijn geboren). Noteer de bevindingen.	Critical
B07	Verbod op tandjes knippen	Het knippen van tanden bij pasgeboren biggen is niet toegestaan.		Controleer steekproefsgewijs in verschillende afdelingen (minimaal twee kraamhokken per afdeling) bij een aantal zuigende biggen of de hoektanden intact zijn. Als ze ingekort zijn controleer of de tanden zijn geslepen en niet geknipt. Noteer de bevindingen.	Minor

Norm	Welzijnsaspect	Criterium	Interpretatie	Meetmethode	Sanctie
B08	Tandjes slijpen	Er wordt niet routinematig tanden geslepen bij pasgeboren biggetjes	Indien tanden bij pasgeboren biggen worden geslepen: 1. is er toestemming van de bedrijfseigen dierenarts om dit te doen, en 2. is de veterinaire noodzaak beschreven en vastgelegd in een attest van de bedrijfseigen dierenarts.	Controleer steekproefsgewijs verschillende kraamafdelingen (minimaal twee kraamhokken per afdeling) bij een aantal zuigende biggen per hok of de hoektanden intact zijn. Als ze ingekort zijn controleer of: - er een advies van de bedrijfseigen dierenarts is en - of dit elk kwartaal wordt herzien. Noteer de bevindingen	Minor
B08A	Plan van aanpak beëindigen tanden slijpen	Als er in verband met problemen tandjes worden geslepen dient er een plan van aanpak aanwezig te zijn, op basis waarvan de problemen binnen een jaar (bij de volgende controle) worden verholpen en er weer met het tandenslijpen is gestopt. Dit plan is opgesteld in overleg met de veevoedadviseur en indien nodig de bedrijfseigen dierenarts.	Als er problemen zijn van verwonding met de zeug door scherpe tandjes dan moet de oorzaak hiervan worden aangepakt. Bijvoorbeeld door het in overleg met de veevoedadviseur verbeteren van de voeding van de zeug zodat ze voldoende, goede melk geeft. N.v.t. indien tanden niet geslepen worden.	Indien er bij biggen tanden zijn ingekort, controleer of dit een jaar geleden ook het geval was. Wanneer dit het geval is, controleer of er een plan van aanpak is opgesteld in overleg met de veevoedadviseur en indien nodig de bedrijfseigen dierenarts. Noteer de bevindingen.	Minor
B09A	2x daags eetbaar verrijkingsmateriaal	Gespeende biggen krijgen 2x daags eetbaar verrijkingsmateriaal aangeboden.	Naast hokverrijking moet 2x daags wat eetbaar materiaal zoals stro, luzerne of CCM gegeven worden waarin de biggen gelijktijdig kunnen exploreren.	Controleer bijv. op basis van aankoopbonnen of er 2x daags eetbaar materiaal wordt aangeboden. Noteer het type verrijkingsmateriaal dat wordt aangeboden.	Minor
Vleesvarkens					
V01A	Stabiele groepen	Vleesvarkens worden in stabiele groepen gehouden en na opleg niet meer met onbekende dieren gemengd.	Er wordt gewerkt met stabiele groepen vleesvarkens, groepen vleesvarkens worden na opleg niet gemengd met onbekende/nieuwe dieren.	Controleer of na opleg onbekende varkens niet worden gemengd. Noteer de bevindingen.	Major
V01B	Bewegingsruimte vleesvarkens	De vleesvarkens beschikken over voldoende bewegingsruimte. - Groepen van 1 t/m 19: minimaal 1,09 m ² per vleesvarkens; - Groepen van 20 t/m 39: gemiddeld 1 m ² en geen enkel vleesvarken minder dan 0,95 m ² oppervlak beschikbaar; - Groepen van 40 of meer: 1 m ² minus 10% = gemiddeld 0,9 m ² per vleesvarken en geen enkel vleesvarken minder dan 0,85 m ² oppervlak beschikbaar.	Het gaat om beschikbaar hokoppervlak. Voor de berekening van het beschikbare hokoppervlak wordt de ruimte onder troggen niet meegerekend. Het minimale hokoppervlakte geldt vanaf opzet tot slacht. Bij grotere groepen kunnen dieren gebruiksruimte van elkaar 'lenen'. Op die manier wordt het makkelijker voor het varken om een lig-, activiteiten-, vreet- en mestruimte te onderscheiden. Kleinere groepen vleesvarkens zijn toegestaan, onder voorwaarde dat er meer oppervlakte per vleesvarken beschikbaar is.	Controleer en noteer het aantal vleesvarkens per groep en de oppervlakte per vleesvarken.	Major
V02.1a	Bewegingsruimte vleesvarkens vergroten	De vleesvarkens beschikken over voldoende bewegingsruimte. - Groepen van 1 t/m 17: gemiddeld 1,2 m ² en geen enkel vleesvarken minder dan 1,15 m ² oppervlak beschikbaar; - Groepen van 18 t/m 39: gemiddeld 1,1 m ² en geen enkel vleesvarken minder dan 1,05 m ² oppervlak beschikbaar; - Groepen van 40 of meer: 1,1 m ² minus 10% = gemiddeld 1 m ² per vleesvarken en geen enkel vleesvarken minder dan 0,95 m ² oppervlak beschikbaar. Bij nieuw- en verbouw na 02-05-2026, doch uiterlijk vanaf 01-01-2035.	Het gaat om beschikbaar hokoppervlak. Voor de berekening van het beschikbare hokoppervlak wordt de ruimte onder troggen niet meegerekend. Het minimale hokoppervlakte geldt vanaf opzet tot slacht. Bij grotere groepen kunnen dieren gebruiksruimte van elkaar 'lenen'. Op die manier wordt het makkelijker voor het varken om een lig-, activiteiten-, vreet- en mestruimte te onderscheiden. Kleinere groepen vleesvarkens zijn toegestaan onder voorwaarde dat er meer oppervlakte per varken beschikbaar is.	Controleer oppervlakte per dier aan de hand van hokadministratie en hokafmeting. Noteer de bevindingen.	Minor

Norm	Welzijnsaspect	Criterium	Interpretatie	Meetmethode	Sanctie
V03A.1	Dichte vloer vleesvarkens	De vloer is voor minstens 40% dicht. De dichte vloer is zo veel mogelijk aaneengesloten. Na nieuw- of verbouw na 02-05-2026, doch uiterlijk vanaf 01-01-2045 is de vloer voor minstens 50% dicht.	Een vloer of een gedeelte daarvan, die is voorzien van gierdoorlatende openingen, wordt als dicht beschouwd indien: a. het totaal aan gierdoorlatende openingen niet meer bedraagt dan 5% van de totale oppervlakte van het dichte deel van de vloer, en b. de breedte van gierdoorlatende spleten ten hoogste 10 mm en de doorsnede van ronde gierdoorlatende openingen ten hoogste 20 mm bedraagt. Bijvoorbeeld het zgn. 'Duitse Welzijnsrooster' en wafelroosters voldoen niet aan de eis van een dichte vloer.	Controleer of 40% van het vloeroppervlak dicht is. Noteer de bevindingen. Bij nieuw- of verbouw na 02-05-2026, doch uiterlijk vanaf 01-01-2035: controleer of 50% van het vloeroppervlak dicht is.	Minor
V03b.1	Bedekking vloer ligplaats vleesvarkens AANBEVELING	De vloer van de ligplaats is ingestrooid met stro of vergelijkbaar materiaal, of voorzien van een rubberen toplaag.	In afwachting van de uitkomsten van onderzoek naar een comfortabel vloertype in relatie tot liggedrag in het kader van het convenant Dierwaardige Veehouderij de komende jaren, zullen er t.z.t. criteria worden verbonden aan het ligcomfort.	Controleer en noteer of de vloer van ligplaats is ingestrooid of van rubber voorzien.	Aanbeveling
V04	Mestplaats vleesvarkens	De mestplaats moet zo uitgevoerd zijn dat deze de vleesvarkens voldoende grip geeft. - bij aanschaf van specifiek een betonnen vloer dat deze aan een stroefheid van 63 Leroux of FSC2000 waarde 0,60 moet voldoen; - bij een mestplaats die bestaat uit een dichte vloer dat deze wordt ingestrooid met stro of vergelijkbaar strooisel.	De mestplaats bestaat bijvoorbeeld uit geprofileerd metaal of betonrooster.	Controleer en noteer of de mestplaats de vleesvarkens voldoende grip geeft. Noteer het type materiaal van de mestplaats. Indien van toepassing, controleer en noteer of een betonnen vloer bij aanschaf voldoet aan een stroefheid van 63 Leroux of FSC2000 waarde 0,60 (uit certificaat bij vloer te halen) en of een mestplaats die bestaat uit een dichte vloer is ingestrooid met stro of vergelijkbaar strooisel.	Minor
V05.1a	Vreetplaatsen vleesvarkens eetmomenten	Bij meerdere eetmomenten per dag (niet ad libitum) kunnen alle vleesvarkens tegelijk eten. Bij nieuw- en/of verbouw na 02-05-2026, doch uiterlijk vanaf 01-01-2030.	Dit betreft naast brijvoer bijvoorbeeld ook sensorvoeding.	Controleer en noteer bij nieuw- en/of verbouw na 02-05-2026, doch uiterlijk vanaf 01-01-2030 of voldoende vreetplaatsen aanwezig zijn.	Minor
V05a	Aantal vreetplaatsen bij individuele of ad libitum voeding	Bij individuele of ad libitum voeding is er minstens 1 vreetplaats per 8 vleesvarkens.	NVT bij voerstations.	Controleer aantal vreetplaatsen bij individuele of ad libitum voeding. Controleer of het aantal vreetplaatsen voldoet. Noteer bevindingen. N.v.t. bij voerstations.	Minor
V05b.1	Vreetbreedte vleesvarken	Bij trogvoeding, individuele of ad libitum voeding dient de vreetplaats minimaal 30 cm breed te zijn. Bij nieuw- of verbouw na 02-05-2026, doch uiterlijk vanaf 01-01-2045 is de vreetbreedte minimaal 35 cm.	Bij trogvoeding wordt het voer zo aangeboden dat alle vleesvarkens tegelijkertijd kunnen eten. Vanaf 01-01-2030 wordt enkel de binnenlengte tussen afscheiders gemeten om de vreetbreedte te beoordelen. Dit geldt ook voor de buitenste plaatsen, de hoek wordt niet meegeteld. Bij ronde voerbakken wordt de binnenlengte tussen afscheiders berekend door de omtrek minus de som van de breedte van alle afscheiders tezamen, te delen door het aantal voerplaatsen.	Controleer en noteer vreetbreedte per vreetplaats.	Minor
V05c.1	Aantal drinkplaatsen	Er is minimaal 1 werkende drinkplaats per 12 vleesvarkens. Bij nieuw- of verbouw na 02-05-2026, doch uiterlijk vanaf 01-01-2030 is er minimaal 1 werkende drinkplaats per 10 vleesvarkens.		Controleer en noteer het aantal vleesvarkens per werkende drinkplaats. Controleer en noteer bij nieuw- of verbouw na 02-05-2026, doch uiterlijk vanaf 01-01-2030 het aantal vleesvarkens per werkende drinkplaats.	Minor
V05d.1	Minimaal 2 drinkplaatsen AANBEVELING	In groepshuisvesting zijn ongeacht de groepsgrootte, minimaal 2 werkende drinkplaatsen gelijktijdig beschikbaar.	Met de beschikbaarheid van 2 drinkplaatsen wordt voorkomen dat een dier niet kan drinken wanneer een dier hoger in rang de drinkplaats blokkeert.	Controleer en noteer of er minimaal 2 werkende drinkplaatsen gelijktijdig beschikbaar zijn.	Aanbeveling

Norm	Welzijnsaspect	Criterium	Interpretatie	Meetmethode	Sanctie
Transport					
T00A.1	Aangevoerde varkens	De varkens aangevoerd op het varkensbedrijf zijn afkomstig van bedrijven welke gecertificeerd zijn voor Beter Leven keurmerk varken 1 ster.	Met uitzondering van aangevoerde gelten/beren. Deze dieren mogen van niet Beter Leven gecertificeerde bedrijven, bijvoorbeeld uit het buitenland, worden aangevoerd. Indien een varkensbedrijf besluit te stoppen met BLK en het bedrijf voert op enig moment niet-BLK biggen aan, zie criterium UIT09 onder welke voorwaarden de nog aanwezige BLK waardige biggen en/of vleesvarkens voor een bepaalde periode worden afgeleverd/afgevoerd als BLK waardig.	Controleer certificaat BLK varken 1 ster van aanvoerende bedrijven. Noteer de UBNs van de aanvoerende bedrijven. NVT bij fokgelten / beren.	Major
T00B	Afnemende slachterijen	De varkens worden geleverd aan slachterijen die zijn goedgekeurd / gecertificeerd voor de bijbehorende Beter Leven scope (BLK varken en het bijbehorende aantal sterren).	Als de afnemer niet is goedgekeurd / gecertificeerd voor de bijbehorende Beter Leven scope moeten de dieren worden afgewaardeerd naar niet-Beter Leven keurmerk of naar een Beter Leven scope waarvoor de afnemer wel is gecertificeerd/goedgekeurd.	Controleer de administratie. Noteer de naam van de afnemende slachterij(en). Noteer per afnemer of deze is goedgekeurd/gecertificeerd is voor de bijhorende Beter Leven scope (BLK varken en aantal sterren). Zo nee, controleer en noteer of de dieren worden afgewaardeerd tot niet-BLK of een lagere scope waarvoor de afnemer wel is goedgekeurd / gecertificeerd.	Minor
T02	Elektrische veedrijvers	Er worden op het varkensbedrijf geen elektrische veedrijvers gebruikt.	Er zijn geen elektrische veedrijvers op het bedrijf voorhanden.	Controleer en noteer of er geen elektrische veedrijvers voorhanden zijn op het bedrijf en noteer met welke alternatieven gewerkt wordt.	Minor
T03	Laadhelling, -klep, lift of laadvloer	Laadhelling, -klep, -lift of -vloer moet zijn voorzien zijn van: - klampen tegen uitglijden; - zijwanden en -spijlen om te voorkomen dat varkens er van af kunnen vallen. Laadklep/-helling hebben een maximale hoek van 20% / 11°. Veertransportwagens zijn uitgerust met een laadlift of een verstelbare laadvloer.		Controleer, indien er tijdens de BLK controle dieren worden geladen, of de hellinghoek van de laadkleppen en of de uitvoering van de laadvloeren en -kleppen voldoen. Noteer de bevindingen.	Minor
T04	Nuchter	De vleesvarkens worden nuchter afgeleverd.	Om de juiste mate van nuchterheid te bereiken, wordt het tijdstip van de laatste voerverstrekking afgestemd tussen veehouder en slachterij.	Controleer en noteer bij de veehouder of er schriftelijke afspraken zijn gemaakt met de slachterij over het nuchter afleveren van de vleesvarkens.	Minor
T05	Transportduur gespeende biggen	De afstand waarover gespeende biggen vervoerd mogen worden, is niet langer dan 280 km.	De transportafstand van maximaal 280 km komt overeen met een maximale transportduur van 4 uur, uitgaande van een gemiddelde snelheid van 70 km per uur op basis van de EFSA (European Food Safety Authority) richtlijnen voor veetransport. De transportafstand tussen het varkensbedrijf van geboorte en het bedrijf van afmesten dient gecontroleerd te worden op basis van Routenet.nl met een truck van 40T geselecteerd als voertuig.	Bereken via de website Routenet voor een transportwagen de afstand tussen het bedrijf van geboorte en het ontvangende bedrijf en maak hiermee een inschatting van de bijbehorende transportduur. Controleer transport documentatie. Noteer de transportafstand en de UBN(s) van de herkomst-/bestemmingsbedrijven. N.v.t. indien BLK gespeende biggen naar een niet-BLK bedrijf getransporteerd zijn.	Major
T05A	Transportmiddel gespeende biggen bij meer dan 50 km.	Transport van gespeende biggen over een afstand groter dan 50 km vindt uitsluitend plaats met gesloten, klimaat gestuurde veewagens, om biggen vitaler af te leveren.	De transportafstand tussen de veehouderijbedrijven dient gecontroleerd te worden op basis van Routenet.nl met een truck van 40T geselecteerd als voertuig.	Bij transport over meer dan 50 km controleer en noteer of er een gesloten, klimaat gestuurde wagen is gebruikt op basis van de transportdocumentatie. Noteer de transportafstand en de UBN(s) van het herkomst-/bestemmingsbedrijf. N.v.t. bij transport korter dan 50 km.	Minor

Norm	Welzijnsaspect	Criterium	Interpretatie	Meetmethode	Sanctie
T06.1	Transportduur slachtvarkens	De afstand waarover slachtvarkens worden vervoerd is niet langer dan 560 km.	De transportafstand van maximaal 560 km komt overeen met een maximale transportduur van 8 uur, uitgaande van een gemiddelde snelheid van 70 km per uur op basis van de EFSA (European Food Safety Authority) richtlijnen voor veetransport. De transportafstand tussen het veehouderijbedrijf en slachthuis dient gecontroleerd te worden op basis van Routenet.nl met een truck van 40T geselecteerd als voertuig.	Bereken via de website Routenet voor een transportwagen de afstand tussen de varkenslocatie en de slachterij. Controleer transport documentatie. Noteer de transportafstand en de naam van de slachterij. N.v.t. indien BLK slachtvarkens zijn afgewaardeerd naar niet-BLK.	Major
Plateau's bij speenbiggen en vleesvarkens					
PL01	Plateau bij speenbiggen en vleesvarkens	Bij speenbiggen en vleesvarkens kunnen plateau's worden gebruikt om aan de minimum oppervlakte per speenbig/vleesvarken te voldoen. Plateaus in het kraamhok zijn niet toegestaan. Het is niet verplicht om plateaus te hebben. Indien er wordt gebruik gemaakt van plateau's dienen deze aan de onderstaande criteria te voldoen. Bij nieuw- of verbouw na 02-05-2026, doch uiterlijk vanaf 01-01-2030.	De loopplank mag niet worden meegeteld als beschikbaar oppervlak voor de dieren. De ruimte onder de loopplank (als de hellingshoek van de loopplank met de begane grond 20° of groter is) mag wel worden meegeteld als beschikbaar oppervlak.	Controleer en noteer of en bij welke diercategorieën er gebruikt wordt gemaakt van plateau's.	Minor
PL02	Gewichtsbelasting plateau	Constructie plateau is bij: - speenbiggen: minimaal berekend op 130 kg/m ² - vleesvarkens: minimaal berekend op 200 kg/m ² Bij nieuw- of verbouw na 02-05-2026, doch uiterlijk vanaf 01-01-2030.	Maximale doorbuiging is 1/250e met een maximum van 12 mm.	Controleer en noteer per diercategorie de gewichtsbelasting plateau op basis van specificaties van de constructie.	Minor
PL03	Minimale afstand begane grond tot onderkant plateau	De afstand van de begane grond tot aan de onderkant van het plateau is tenminste: - 0,9 m bij een plateaubreedte van 0,9-1,5 m - 1,2 m bij een plateaubreedte > 1,5 m Bij nieuw- of verbouw na 02-05-2026, doch uiterlijk vanaf 01-01-2030.		Controleer en noteer de breedte en bijbehorende hoogte van het plateau.	Minor
PL04	Vloeroppervlakte van het plateau	Het plateau beslaat maximaal 40 % van het vloeroppervlak op de begane grond Bij nieuw- of verbouw na 02-05-2026, doch uiterlijk vanaf 01-01-2030.		Controleer en noteer hoeveel procent van het vloeroppervlak het plateau beslaat.	Minor
PL05	Afstand tussen plateau en plafond	De afstand tussen het plateau en het plafond is overal tenminste 0,9 m, en op het hoogste punt van het plafond tenminste 1,5 m. Bij nieuw- of verbouw na 02-05-2026, doch uiterlijk vanaf 01-01-2030.		Controleer en noteer de afstand tussen plateau op plafond. Op het laagste en het hoogste punt van het plafond.	Minor
PL06	Afschot plateau	Het plateau mag over de breedte een afschot hebben van maximaal 5 % en over de lengte van maximaal 10 %. Bij nieuw- of verbouw na 02-05-2026, doch uiterlijk vanaf 01-01-2030.		Controleer (bijvoorbeeld d.m.v. een graden meter op de digitale afstandsmeet) en noteer het afschot van het plateau over de breedte en de lengte.	Minor
PL07	De breedte van het plateau	De breedte van het plateau is bij: - speenbiggen: tenminste 0,9 m en maximaal 1,56 m - vleesvarkens: tenminste 1,1 m en maximaal 1,9 m Bij nieuw- of verbouw na 02-05-2026, doch uiterlijk vanaf 01-01-2030.	Deze maten zijn inclusief eventuele (ventilatie-/mest)spleten.	Controleer en noteer per diercategorie de breedte van het plateau.	Minor

Norm	Welzijnsaspect	Criterium	Interpretatie	Meetmethode	Sanctie
PL08	De lengte van het plateau	De lengte van het plateau is bij: - speenbiggen: tenminste 1,5 m. - vleesvarkens: tenminste 2,5 m. Bij nieuw- of verbouw na 02-05-2026, doch uiterlijk vanaf 01-01-2030.		Controleer en noteer per diercategorie de lengte van het plateau.	Minor
PL09	Vloeruitvoering plateau	De vloer van het plateau is dicht. Bij nieuw- of verbouw na 02-05-2026, doch uiterlijk vanaf 01-01-2030.	De vloer van het plateau is dicht, met uitzondering van: a. aan beide uiteinden van het plateau is een rooster over de gehele breedte van het plateau toegestaan bij: - speenbiggen: van maximaal 0,6 m - vleesvarkens: van maximaal 1,0 m b. bij het vloergedeelte bij de loopplank is een rooster over de gehele breedte van het plateau toegestaan: - speenbiggen: van maximaal 0,6 m - vleesvarkens: van maximaal 1,0 m c. aan de muurzijde van plateau is over de gehele lengte een rooster toegestaan bij: - speenbiggen: van maximaal 0,2 m en 0,3 m als er geen ventilatie- mestspleet wordt toegepast. - vleesvarkens: van maximaal 0,3 m en 0,4 m als er geen ventilatie- mestspleet toegepast wordt. d. langs de muurzijde is een ventilatie- mestspleet toegestaan bij: - speenbiggen: van minimaal 5 cm en maximaal 6 cm - vleesvarkens: van minimaal 8 cm en maximaal 10 cm e. de loopplank mag zowel dicht als met spleten worden uitgevoerd met bij: - speenbiggen: spleten van 10-12 mm - vleesvarkens: spleten van 10-18mm.	Controleer of de vloer dicht is, incl. de opgenomen uitzonderingen. Noteer de bevindingen.	Minor
PL10	Materiaal plateau dichte vloer	Het plateau dient zo te zijn uitgevoerd dat deze de speenbiggen of vleesvarkens voldoende grip geeft, bijvoorbeeld geprofileerd metaal, ruw kunststof, ruw composiet of beton. Bij nieuw- of verbouw na 02-05-2026, doch uiterlijk vanaf 01-01-2030.		Controleer en noteer of de vloer voldoende ruw is uitgevoerd. Noteer het type materiaal.	Minor
PL11	Balustrade plateau	Het plateau is voorzien van een balustrade die met spijlen en bij: - speenbiggen: minimaal 0,5 m hoog is - vleesvarkens: minimaal 0,7 m hoog is Bij nieuw- of verbouw na 02-05-2026, doch uiterlijk vanaf 01-01-2030.	Bij voorkeur worden er horizontale spijlen gebruikt met minimaal 2 spijlen met de onderste spijl op een hoogte van 0,2 m bij speenbiggen en 0,2-0,3 bij vleesvarkens. En de bovenste spijl op 0,5 m (gemeten aan bovenkant buis) bij speenbiggen en 0,7 m bij vleesvarkens. Verticale spijlen zijn ook toegestaan.	Controleer en noteer per diercategorie de aanwezigheid en hoogte balustrade en controleer horizontale of verticale spijlen.	Minor
PL12	Breedte loopplank/-trap	De loopplank/-trap waarmee de biggen/varkens het plateau kunnen bereiken is (inclusief evt. scharnierpunten) bij: - speenbiggen: minimaal 0,60 m breed - vleesvarkens: minimaal 0,75 m breed Bij nieuw- of verbouw na 02-05-2026, doch uiterlijk vanaf 01-01-2030.		Controleer en noteer per diercategorie de breedte van de loopplank/-trap.	Minor
PL13	Hellingshoek loopplank/-trap	De hellingshoek van de loopplank/-trap is maximaal 30° t.o.v. de begane grond; Bij nieuw- of verbouw na 02-05-2026, doch uiterlijk vanaf 01-01-2030.		Controleer en noteer de hellingshoek van de loopplank/-trap t.o.v. de begane grond.	Minor
PL14	Horizontale oploop bij parallelle loopplank/-trap	Als de loopplank/-trap parallel (niet haaks) tegen het plateau is geplaatst dient er een horizontale oploop richting het plateau te zijn Bij nieuw- of verbouw na 02-05-2026, doch uiterlijk vanaf 01-01-2030.	Deze oploop is bij: - speenbiggen: minimaal 0,70 m x 0,70 m - vleesvarkens: minimaal 0,75 m x 0,75 m, en en voorzien van een balustrade conform de eisen vermeld bij PL11 balustrade plateau.	Controleer en noteer per diercategorie of er een haakse of parallelle loopplank/-trap is. Controleer en noteer bij een parallelle loopplank/-trap de aanwezigheid en afmeting van de horizontale oploop en hoogte van de balustrade.	Minor

Norm	Welzijnsaspect	Criterium	Interpretatie	Meetmethode	Sanctie
PL15	Dwarslatten	Op de loopplank zijn dwarslatten bevestigd. Bij nieuw- of verbouw na 02-05-2026, doch uiterlijk vanaf 01-01-2030.	Bij speenbiggen: op een onderlinge afstand van 5 tot 10 cm (tussen de latten gemeten). De dwarslatten hebben: - een hoogte van tussen de 2 en 4 cm, en - een breedte van tussen de 2 en 5 cm	Controleer en noteer de aanwezigheid, onderlinge afstand, hoogte en breedte van de dwarslatten.	Minor
PL16	Balustrade loopplank/-trap	Aan één zijde van de loopplank/-trap dient een balustrade te zijn met een hoogte van minimaal 50 cm. Bij nieuw- of verbouw na 02-05-2026, doch uiterlijk vanaf 01-01-2030.		Controleer en noteer de aanwezigheid en hoogte van een balustrade aan min. één zijde van de loopplank/-trap.	Minor
PL17	Op-/afstap loopplank/-trap	Onder- en bovenaan de loopplank mag een op- en/of afstap zijn bij: - speenbiggen: van maximaal 10 cm - vleesvarkens: van maximaal 15 cm. Bij nieuw- of verbouw na 02-05-2026, doch uiterlijk vanaf 01-01-2030.		Controleer en noteer per diercategorie de aanwezigheid en hoogte van een af- en/of opstap.	Minor
Aanvullend					
VA0104 A00	Aantal dieren	Tijdens de jaarlijkse controle worden per diercategorie het aantal BLK dierplaatsen en het aantal aanwezige dieren vastgelegd. Als er veranderingen in de capaciteit worden doorgevoerd na de vorige controle, dan dient het aantal BLK dierplaatsen en het aantal aanwezige dieren tijdens de huidige controle opnieuw te worden berekend en vastgelegd.	Hiervoor wordt bij de ingangscontrole, en bij nieuw-/verbouw, de verschillende typen hokken/afdelingen van het bedrijf door de BLK controleur opgemeten. Op basis van deze oppervlakte per type hok/afdeling bepaalt de BLK controleur het totale oppervlakte per diercategorie op het bedrijf. Op basis van de benodigde oppervlakte per diercategorie, zoals vastgelegd in de BLK criteria, bepaalt de controleur vervolgens het totale aantal BLK dierplaatsen per diercategorie voor het bedrijf.	Noteer aantal BLK dierplaatsen en het aantal aanwezige dieren. Op basis van metingen van de verschillende hokken/afdelingen en de BLK oppervlakte criteria per diercategorie.	
A00A	Aantal BLK guste, dragende of kraamzeugenplaatsen	Het aantal BLK guste, dragende of kraamzeugenplaatsen is:		Noteer aantal BLK guste, dragende of kraamzeugenplaatsen	
A00A1	Aanwezig aantal guste, dragende of kraamzeugen	Het aantal aanwezige guste, dragende of kraamzeugen is:		Noteer aantal aanwezige guste, dragende of kraamzeugen	
A00B	Aantal BLK berenplaatsen	Het aantal BLK berenplaatsen is:		Noteer aantal BLK berenplaatsen	
A00B1	Aanwezig aantal beren	Het aantal aanwezige beren is:		Noteer aantal aanwezige beren	
A00C	Aantal BLK vleesvarkensplaatsen	Het aantal BLK vleesvarkensplaatsen is:		Noteer aantal BLK vleesvarken plaatsen	
A00C1	Aanwezig aantal vleesvarkens	Het aantal aanwezige vleesvarkens is:		Noteer aantal aanwezige vleesvarkens	
A00+D	Aantal BLK opfokzeug of -berenplaatsen 20-50 kg en BLK opfokzeugenplaatsen 50 kg of meer	Het aantal BLK opfokzeugen- of -berenplaatsen 20-50 kg en BLK opfokzeugenplaatsen 50 kg of meer is:		Noteer aantal BLK opfokzeugen- of -berenplaatsen (20-50 kg) en BLK opfokzeugenplaatsen (50 kg of meer)	
A00D1	Aanwezig aantal opfokzeugen of beertjes van 20-50 kg en opfokzeugen van 50 kg of meer	Het aantal aanwezige opfokzeugen of beertjes van 20-50 kg en opfokzeugen van 50 kg of meer is:		Noteer aantal aanwezige opfokzeugen of beertjes van 20-50 kg of opfokzeugen van 50 kg of meer	
A00E	Aantal BLK biggenplaatsen tot 20 kg	Het aantal BLK (speen)biggenplaatsen tot 20 kg is:		Noteer aantal BLK (speen)biggen plaatsen tot 20 kg	
A00E1	Aanwezig aantal biggen tot 20 kg	Het aantal aanwezige (speen)biggen tot 20 kg is:		Noteer aantal aanwezige (speen)biggen tot 20 kg	